

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका



नेपाल संवत् १९४५ चौलागा/२०८२ वैशाख १५/2025 Apr. / ल्या: १३०, दाँ: ७



बुद्धप नगरपालिका व पुष्पावली विभागाया मंक: वषाबलाय
त: भवबुद्धा विषाया भम्पदा वषावलय कानयगु इषलय
हिदाया दुनयया ज्याइयाया वषाकगु दँ मूज्या ठलेज्या

**स्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङया PRT(पूर्वपरीक्षण भ्रमण) य QAA
प्रक्रियासं लाहाचिं तय्गु ज्या इवः (२०८३ वैशाख १० गते)**



**नगर अध्यागु जिम्नारिटिक काशाय ग्वाहालीमिपिन्ता शुभाय
(२०८३ वैशाख ११ गते)**



; Dkfb sLo

@)*@ j%fv !%, c^s !%^, jif&

एमसीसी खारेज यासेलिं सरकार भन् समस्याय लात

आर्थिक सङ्कटं त्यतु त्यय्कः च्वंगु नेपःया सरकारता अमेरिकी सहायता एमसीसी बन्द याय्गु निपं खं भन् खापां काथें काकःयंकु दः । दे डांकः एमसीसी देश व जनताता भिं मयाइगु धाधां विरोध जुइकं जुइकं शासक दलत नेका, एमाले, माओवादी, मधेसी दल नपांयापिसं ब्याख्यात्मक टिप्पणीया लिघंसाय् संसदं पारित याता ।

२०७८ फागुन १५ गते संसद अनुमोदन जुगु एमसीसी परियोजना २०८० भदौ १३ गते निसैं छ्यःगु खः । अमेरिकी सरकारया ५० करोड डलर (५५ अर्ब) व नेपाल सरकारं १३० मिलियन (१४ अर्ब) लाय तयो न्ह्याकिगु धःगु उगु ज्याभ्वःअ थयं मध्य बन्द हे जुइगु जुल ।

अमेरिकाया राष्ट्रपति ट्रम्प निर्वाचित जुयानिं थी थी खाँ क्वःछ्यगु भ्वलय एमसीसी अनुदान खारेज याय्गु खाँ नं क्वःछ्यगु खः । अमेरिकां दायँ दायँ पतिकं थी थी देया लागिं दाचिछ्या ९० करोड डलर एमसीसी परियोजना पाखं खर्च याडः वगु धायो तः गु दः । थुगुसी नेपाल व सेनेगलता विद्युत ग्रीड दयकेता, मंगोलियाता फोहर नाः यचुकयता प्रशोधन केन्द्र दयकेता व आइभरी कोष्टता ब्वनय्कुथिया भवनता दानय्ता ग्वाहाली याय्गु बचं काथं ज्या हज्याकगु खः । ट्रम्प सत्ताय वसेलिं गुइन्हुया लागिं एमसीसी ग्वाहाली दिक्ु याय्गु खाँ क्वः छ्यगु खः ।

थ्व नं हाँ यूएसएड खारेज याय्गु क्वःछ्यगु खः । यूएसएड पाखं थी थी देशय् ४० करोड अमेरिकी डलर ग्वाहाली याडः वयागु धायो तःगुदः । सं.रा. अमेरिकां कमजोर व आर्थिक रुपं लिनय् लागू देतय्ता थजगु हे ग्वाहालीया लोभ क्यडः थी थी शर्तत तयो लाहाचिंतय्क राजनीतिखय् थःगु लिचवः लाकः वयो च्वंगु दः । राष्ट्रपति ट्रम्पया सल्लाहकार एलन मस्कया सुझाव काथं अमेरिकी करदाता पिनिगु कर मखुथाय् छ्यलः वयो च्वंगुलिं उकिता पाडागु खाँ धायो च्वंगु दः ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टी एमसीसीया खाँ न्हिथांसां निसैं उगु सम्भौताय् अमेरिकी नीति व कानून पालना यायमःगु, अमेरिकाया थःगु स्वार्थया लागिं लाय छ्यःगु, अमेरिकी शैत्य कोषया धेबा छ्यःगु अलय योजना स्वीकृत याकयता भारतया स्वीकृत काय मःगु थजगु देशघाती बुँदात दःगुलि संसदं अनुमोदन याय्मज्यू धायो सडक व सदनय् खारेजी या माग याडःवगुखः ।

माओवादीया छपुचं नं न्हापां विरोधयागु नपां देया थी थी थासय् एमसीसी या विरोधय् सःश्वय्कगु खः । दकलय् लिपा वयो संसद अनुमोदन याई खुनुं माओवादीयायपुं लुसुक्क गलय द्रहँ वाड एमसीसीया समर्थनय् भोट क्वःफ्वः वाना । अलय संसदय नेमकिपा याक्वां जूसा तच्चयकः विरोध याडः च्वना ।

संसदय् एमसीसीया अनुमोदन याकयता समर्थन यापुं एकीकृत समाजवादीतय्सं थःपिसं उकिया समर्थन याडः गल्ती याडागु श्वनं हाँ हे स्वीकार याय धुंकल । अःमेमेगु दलत गुम्हासिं राष्ट्रघाती एमसीसीया समर्थन याता अमिसनं छन्हू पश्चाताप याडः आत्म आलोचना यागु जनतां स्वय दै तिनि ।

कतया भरय म्वाइपिनिगु दशा थथे हे जुई । थःगु तुतिखय् दानयगुया पलिसा मेपिनिगु भरय च्वनिपुं । शासक दलतय्सं देशया उद्योग धन्दा त बांलाक चलय याडः देयाता थःगु तुतिखय् दानय फयकेगु हे थजगु काथं मछिंगु लापुं वानय म्वालिगु उपाय जुयफः ।

पिकाक-ख्वप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंबञ्जार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-रेणु ध्वज, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

ठ्वँतय् रव्वबि तिक्की यान

हरिबहादुर श्रेष्ठ (नारायण मान बिजुवर्छे)



लिफ्यड ढवन । भ्वँ छपाना जकयां खः । भ्वँ लासा फाङ्गायतुं वां छ्वयो व हकनं फवडगाय् कपः दिकः छवबी बः वयकः छवयो चवन । पलखः लिपा हकनं वहे भ्वँ कायो ढवन । व भ्वँतय् थथे चवयो तःगु खः - जि योम्हा मञ्जु,

म्हेगः जि छंगु छवप देशय् वयागु खः । छवप देया खायँ प्यदा-डादा हाँ निसँ हे तस्कं यचु पिचुगु छवप दे, सांस्कृतिक सम्पदा ल्यंकः, म्वाकः व भिंकः तःगु थाय्, सभ्य अलय शिक्षा

व साहित्यखय् हज्याडः चवंगु सुसंस्कृत जिल्ला दक न्यडः ढवडः वयागु खः ।

अलय जि वसपार्क क्वहँ वसानिसँ छंगु त्वः वः, थाय् ठेगाना न्यँ न्यँ छंगु त्वालय थ्यंकः वया । न्यडा थें चवंकः सहर यचुपिचु मजु अलय पुखुनं फोहर खाडा । प्लास्टिकया सामान, चप्पल व मेमेगु फोहरत नाखय ल्यं ब्रुयो चवंगु दःसा पुखुया दक्षिण पूर्व पाखय्या कुनयँ लाक फोहर छफी छफी जाय धुंकल । न्हां मुनय धुंकल । गुह्येपुखु, ब्यासी पुखु, भोलाछँ पुखु, नागपुखु, सलौंगणेद्योया पुखु, कमल पुखु(यातू बारे) फुक्क पुखुया दुर्दशा अथेहे खाडा ।

लायँ नं अथेहे फोहर, सुन्तला व केरा खोलात, भ्वँ क्वचा व प्लास्टिकया म्हिचात व मेमेगु सामानत अलय छँ दाडः ढँ चिडः अपा क्वचात व चाट्ट हनय्लाथाय् वाडः तःगु थाय् थासय् यो योथें हवलः मुडः तःगु खाडा । लायकुलि नं ढहँ वाडा आनानं डय्डापा इयो दाडः चवडागु नामय्

फोहर हे खाडा । न्यडागु खः छवपया लायकुली मोटर व मेमेगु सवारी साधन दुता हय्के मब्बू दक ।

आना नं वखाँ मखु धाय्गु खानय् दत । डय् डापा इयोया दक्षिणपाखय् पशुपति देगः थिड्कः पजेरो व मेमेगु थिकय् थिकय्गु गाडी दिकः तगु खाडा । मोटरसाइकल थः यत्थें योथाय् ढ्वाकय् यंकः चवना । कोकाकोला व फान्टा व मेमेगु निर्माण सामग्री कुबियो वगु ट्रकत नं इरुथिरु जूगु खाडा । व खाडः अजुचायो छम्हा ढवनामिकय् न्यडा -वं खाँ थुइके वियगु काथं जिता धाला- 'थ्व थिकय्-थिकय्गु पजेरो व मेमेगु गाडीत छिं मतितःथें सांसद मन्त्री व नेतातय्गु मखु । व फुक्क पर्यटन उद्योगपाखं म्हवचा इलय् हे करोडपति व अरबपति जूपुं माट्टं मखापिसं जाकी ढँ खाँपुं न्हँतःमि (नवधनाद्य) तय्गु खः । अमिसं सामान्य जनताता क्यकिगु ऐन कानुन मानय् याय् म्वँ । प्रशासक व नेतात अपुं नपां हे छपा भुइ नयो जुइगु । भ्वँ सःति, चन्दा बिइ अमिसं । अकिं अपुं ऐन-कानुन स्वयो चवय चवनिगु ।'

डातापोल्हँ दःगु तःमाही त्वः या दुर्गतिया खायँ नं व ढवनमिया लिसः अथेहे खानय् दः- जिता शड्का जुयो छुं छगू राजनीतिक पार्टीया विद्यार्थी संघ नपां स्वापु दःम्हाला जक न्यडा बलय वंधाला- 'थाना छम्हा छम्हा मनूत सियदयक व सिय मदयकः थुइक नं मथुइकनं राजनैतिक नपां स्वापु तै । गुम्हासिं जिपुं राजनीतिनपां स्वापू मरुपुं धःसां, जिपुं बञ्ज (व्यापारी) जक खः धःसां, चिच्या-चिच्याहापुं उद्योगीत, बुँज्या जक सानय्पुं अलय

चान्हयसिया १०:०० ता इलय, मञ्जु जानय धुंकः बैग लं क्वहँ वल, अलय क्वथाय् ढहँवाडः खापा डयाम्म डिम्म तित । मञ्जुया मां नं नपां हे क्वहँ वम्हा खः उकिं खापा चाय्की दक धिधियाडः धवल 'ए मञ्जु छुजुला छन्ता ! छाय् जा मनयागु ! छ छवयागु ? थवनं हाँ गुब्बलें थथे मया छं ।'

मञ्जु खापा चाय्क मब्बु अलय पलख छवयो चवन । व त्रिचन्द्र कलेजय् स्नातक स्वंगूगु तगिंया विज्ञान विषयया ढवनामि खः । रमेश नपां वयागु क्वातुगु स्वापु दः । रमेशनं तस्कं मिलय जुम्हा अलय बांलागु छँया छम्हा ल्याम्होचा खः । मञ्जु नं तस्कं मिजासदःम्हा, जानीम्हा मयजु खः- नकतिनि नीछदाया बैसयाय्म्हा वयाता जीवनय् वैगु थाथ्या क्वथ्याया ज्ञामरु न्यासीचाय्क ढवलांकःतम्हा याका म्हाय् ।

मिखालयया छववी छु छु वं फवंगातलय् नं भ्वँ छपा काल अलय हकनं

कर्मचारी जक खः धः सां अमिसं भन त हांगु राजनीति याडः चवंगु दै । चुक्य्, गल्ली लायँ-लायँ फोहर याइगु नं राजनीति खः । थाना क्वयया वर्गया (मजदूर-किसान) ज्यापु- ज्यामि, शिक्षक, चिच्या-चिच्याहापुं कर्मचारी व पसल्यात यचु पिचुक तय फःसा ल्वचं कइमखु धायो सुचुकुचु ज्या इवः खय् हज्याई सा थानाया चवयया वर्ग सुचुकुचु ज्या इवः तः मलाकयता फोहर याई अलय लायकुली मोटर व मोटर साइकल चलय् याडः विरोध याई ।

श्व फुक्क खाँ न्यडः जि अजुचायो आतां हे जुल । छंथु त्वालय थयंकः छम्हा चिच्या हांगु पसया साहुक्य् छंगु छँ गना दक न्यडा । वं जिता हनय्या गल्लीं वाडः दुनय चुक्य् हँ जक लाँ क्यना । जि चुक्य् थयंक वया बलय् छंगु छँ ल्हवडः चवंगु जुयो चवना । छंगु परिवारं संसद विघटन व निर्वाचित सरकारता हाकुतिडः छ्वय घुडानिं प्रतिगमनया कथहं थें हे सार्वजनिक जग्गा त्यलः छँ दांगु जुयो चवना । वहे खायँ चुक्य् ल्वापु याडः हल्ला खल्ला याडः चवंगु जुयो चवना । छंगु परिवारता प्रतिगमनकारी परिवार धायो जनतां क्वठ्यंकः घचायो चवंगु खाडा ।

जि योम्हा मञ्जु, छंगु परिवारया खायँ थजगु पंगु खाँ ल्हाय मःगुलिं जिता माफयो ।

छम्हा पास रमेश श्रेष्ठ

पौ ब्वँ ब्वं वयागु मिखालं खबि बः वयो चवंगु दः । खबि छफुति नेफुति पौ भवँतय् नं लात । उगु पौयाता

पवंगातलय् तिनि छु स्वथानय् लाता । मञ्जुया मां या तचवतं सःतःगु ताय् दत । 'मञ्जु खापा चाय्की या ।'

मञ्जु खापा चाय्कल । मञ्जुया मां ब्वा क्वथाय् द्रहँ वल । मां ब्वा नेम्हां छसलं हे हाल -धाल-'मञ्जु छ छाय् खोयागु, छंता छु माला, जिमिता धः।' मञ्जु पलख नुवाय हे मफुत अलय् पलख बिचः यात । मांम्हासिं लाहाज्वडः धालः-

खुइडादायाय्म्हा थें चवं । नं फियो तःगु व जिउ स्वय बलय् ब्वडः तःम्हा थें मचवं अलय् थःता जक दैगु जूसां न्ह्याम्हा सितानं क्वत्यलः दुःखः बिइम्हा थें चवं । खाँ ल्हा बलय् ह्वास्स ऐला बास वसेलिं मञ्जु भातिचा लिचिल - धाल-'ब्वा याय्गु श्व ऐला त्वनिगु बानी हे जिता ममर ।'

पलख मां ब्वापिसं खाँ न्यंकानिं मञ्जु पवंगातलय् नं रमेशया पौ कायो मांया लाहातय् तयो बिल । पौ ब्वनय् धुक नेम्हां मां ब्वाया मिखा छक चूलात । वं वाता वं वाता स्वत । मां नं धाल - जि यां छिता धायागु खःनि, सार्वजनिक जग्गाखय् छँ दानय् मय जक, मेपिसं नं जीगु थःछँ नं श्व हे खाँ ल्हागु जुयो चवना ।'

खः ब्वा थथे मयाय् नु अःजि कयाम्पस वानय् बलय् फुक्कसिनं प्रतिगमनकारी, सार्वजनिक जग्गा नैम्हासिया म्हाय् जक हेपेयाःसा जिं छु याय्गु' -धाधां मञ्जु हकनं खवल ।

म्वलः म्हाय् मयजु, जिं थौं निसें उगु सार्वजनिक जग्गाय् छँ दानय् मखुत । म्वल । मञ्जुया ब्वां सम्भेयात ।

अथे जूसा अब्वा अः

मञ्जु छं धात्थेंगु खाँ धः । छ थथे खापा तिडः याकचा चवनय्मते जिमितायां तस्कं ग्यासे वल । छंता छु जुला धयो, फुक्क खाँ छं ब्वाता काँ ।'

मञ्जुया ब्वां धाल - खः नानु छंगु मनया खाँ धात्थेंगु खाँ जिमिता काँ, श्व सम्पति काय म्हाय् पिन्ता यां खः नि ।

मञ्जुया ब्वा अथेहे खुइदा

जिनं त्वालय् सुचुकुचु ज्या इवः जुइबले जिनं वयकपुं नपां उगु ज्या इवः खय् वानय् । लायकुली फोहर याइपुं व मोटर दिकीपिनिगु विरोधय् जिनं हज्याय् मञ्जु धाल ।

'अहो !म्हाय मयजु भिंगु बांलागु ज्याखय् जिमिसं छंता पानय् मखु' मञ्जुया मां नं धाल । मञ्जुया ख्वालय् न्हिलासु दान । व मुसुक न्हयल ।



सम्पदाया थःगु पहः ल्यंकःतय्ता संस्कृति मन्त्रालय, पुरातत्वविभाग व स्थानीयतह छप्पा जुयो ज्या सानय्मः



- स्वप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापति

सियदै । सम्पदाया थःगु पहः ल्यंकः स्वाकः, भिंक तय्ता म्हवचा, धेबां इलय हे ज्या व्वचायकेता उपभोक्ता समिति हे दकलय बांलागु ज्या खः धाय्गु जिमिगु अनुभवं धः ।

तः भ्वखाचा ब्वय धुंक ख्वप देया सम्पदात ल्हवनय्ता जर्मन सरकारं के.एफ. डब्लूपाखं ग्वाहाली याय् धायो १ करोड युरो (१ अर्ब व नीगू करोड तका) या सम्भौता नेपाल सरकार व जर्मन सरकारया दश्वी जुगु खः । अल्य जिमिसं थःगु हे प्राविधिक जनशक्ति, स्थानीय स्रोत साधन अपलं छ्यलः सम्पदा ल्हवंकय्गु मति तयागु खः । थीथी प्राविधिक कारणं याडः उगु ग्वाहाली स्वीकार याय् मफूत । अथेनं ख्वप नगरपालिकां विदेशी, ग्वाहाली मकःसैं अः तक खय् प्यखा मथ, पीप्यंगः देगः खुइनेगू फल्चा, हिंयखा द्योछें, प्यंगू धवाका, हिंच्यागः पुखु, गुगः तुंथि गुखा सत्त, गुपु ल्वहँहि व मेमेगु हिंङागु सम्पदात याडः सच्छि व गुइगु स्वयो अपः सम्पदा तः ल्हवनय् कानय् व दानय् धुंगु जुलसा हिंन्यगू स्वंगू सम्पदात अः दय्क च्वंगु दः । छगू नेगू प्राविधिक समस्या दःगु बाहेकं अपलं निजी छँत नं दानय् धुंकःगु जुल ।

जनस्तरं हे सम्पदा ल्हवनय्गु ज्याखय् अपलं आर्थिक ग्वाहाली, जिन्सी, व श्रमदान नं दैगु जुल । छगू सम्पदा ल्हवनय्गु इवलय् लाखौं जक मखु करोडौं स्वयो अपः आर्थिक ग्वाहाली जूगु उदाहरण नं जिमिकय दः । डातापोल्ले ल्हवडाबल्य् ४,२०० म्हा स्वयो अपसिनं ज्या याडः ग्वाहाली याता । १५/१६ लाख आर्थिक ग्वाहाली व उलिव्वतियाय् हे हलंज्वलंत ग्वाहाली यागु खःसा वाकुपति चाँगुनारां द्यो थाय् लुँपाय्गु इवलय छगू करोड तका स्वयो अपः आर्थिक ग्वाहाली जूगु खः । फुकंधाय्थें सम्पदा ल्हवनय्गु इवलय जनताया च्वछाय बहगु ग्वाहाली ब्यूब्यू वगु दः । श्व जनतां सम्पदा थःगु धाय्गु भावना ब्वलांकगु धाय्गु खौं जिमिसं थुया । सम्पदा ल्हवनय्गु इवलय फुककया पारदर्शिता बिचः याडागु दः ।

लोकंहवागु थन्थु दरवार, छुमः गणेद्योया द्यो छँ नपांया सम्पदात चां काक दानय्गु यागु खःसा लक्ष्मी नरसिंह देगः नकतिनि जक जाय्के धुंगु दः ।

२०७२ सालया तः भ्वखाचा लिपा निर्माणया छगू दशक (हिदा दुनय) या लिफः स्वया विषयया अन्तरराष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (स्वनिगःया विश्वसम्पदा लागा) या स्वकगू दँ बैठक तःलायमः धाय्गु भिन्तुना देछाय ।

नेपालय् गोरखा केन्द्र बिन्दु जुयो ब्वःगु तः भ्वखाचा नं हिदा फुत । २०७२ साल बैशाख १२ गते ब्वःगु भ्वखाचां अपलं स्यंकगु हिंयंगु थाय् मध्ये ख्वप दे नं छगू खः । तः भ्वखाचां थानाया अपलं नागरिक पिनिगु ज्यान वांगु नपां थाना थ्यं मथ्यं च्याद्वखाति निजी छँत दुडः वा स्यंक ब्यूगु द । थानाया नांजःगु डातापोल्ले, भैलदेगः, बत्सला देगः नपां १३० गू स्वयो अपः सम्पदात स्यंकः थुडः ब्यूगु जुल । उगुइलय सांस्कृतिक सम्पदा ल्हवनय-कानय्याड ख्वप देया पुलांगु पहःल्यंक तय्ता जिमिता तस्कं थाकुकः तहांगु चुनौती हे जुल ।

सांस्कृतिक नगर, नाचगानया राजधानी व स्वाडः च्वंगु संग्रहालय काथं म्हासिडका पिब्वयो वगु सांस्कृतिक धरोहरत ल्हवनय् कानय् व दानय्ता सकल ख्वपया नागरिकपुं छप्पा जुयो हज्याडः च्वडा । पुर्खा दय्क तकगु सम्पति भीगु कला व संस्कृतिया नाराता (मूर्त रुप) तः लाकय्ता कुतः याडः च्वडा । सम्पदा ल्हवनय् कानय् व दानय्गु ज्या स्थानीय उपभोक्ता समितिपाखं याय्ता बः याडः वया ।

सम्पदाया ज्या ठेक्कां बिलकिं सम्पदाया ऐतिहासिक, सांस्कृतिक व पुरातात्विक महत्वय् बाँमलागु लिचवः लाइगुलिं जिपुं सचेत जु । ठेकेदारं सम्पदाया पुलां पह ल्यंकः तय्गु स्वयो लबःता हदाय् तई । गुकीं सम्पदा बांलाक दय्किमखु धाय्गु खौं

सच्छिव डयस्वगुगु स्वप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

पुरातात्विक महत्व ल्यंक: तय्ता ल्वापु दयो चवंगु छँत नगरपालिकां हे पुलांगु पहलं दयक: तुगु धेबा छँ थुव: पाखं कायगु नीति काथं खप नगरपालिकां ज्या हछ्याड वगु द: । अथेहे थानाया मौलिकता ल्यंक: स्वाक: तय्ता पुलांगु भीगु पहलं छँ दानिपिन्ता अनुदानया व्यवस्था याड: वयागु द: ।

मूर्त व अमूर्त सम्पदा ल्यंक: स्वाक: तय्गुलि ग्वाहाली यापुं न्ह्यलुवा सांस्कृतिक गुरुपिन्ता हानय् ज्या, खपया कला व संस्कृति व इतिहास सम्बन्धी मुंज्या, खप नगरपालिकापाखं चाय्क त:गु खप इन्जिनियरिड कलेज व खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया ग्वसालय मदिक भवखाचा विषय राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनयाड: वयागु द: ।

खपया थ:गु पह: ल्यंक तय्ता पुलांगु खप दे या सिमाडुकन (चिंकियो) थाना या छँ बूँ स्थानीय जनतां जक न्याय दैगु नीति दय्का अलय सर्वोच्च अदालत पां सेलिं जिपुं अकिं लिचिलय माल । विश्व सम्पदाया संरक्षण याड: तय्गु ख: सा राज्य हे विशेष कानून दयक: छ्यलय म: ।

खपया तस्कं महत्वं ज:गु जगन्नाथ क्षेत्र, ९९ चुक: साकोथा नपांया पुरातात्विक महत्वया बिषयलय हिल: माल: मुल: (उत्खनन्) याय् म:गु ख: । पुरातात्विक विभाग अजगु थाय्ता हदाय तयो उत्खनन याडगु आशायय् ।

खपया लाय्कुलि चवंगु कला संग्रहालय तयो त:गु न्ह्यकं इयो दरवार मल्ल कालय् दयक: त:थे अ: दय्केता संस्कृति मन्त्रालय, खप नगरपालिका व पुरातत्व विभागया दशवी सम्झौता

जुगु ख: । अथेनं युनेस्कोया अनुमति कायम:गु खाँ खं व ज्या हज्याय मफूत । थजगु ज्याखय मन्त्रालय खाँ ल्हाड अपुकब्यसा बाँलाइगु ख: ।

गुथि संस्थानया छँ ३५ फिट जक चवजाय्क: पुलाँगु पह: हे मदय्क छवयगु काथं पुरातत्वं नक्सा स्वीकृत याता । नगरपालिका थमनं हे उकिता हज्याड: पुरातत्व विभागय् थय्क: वाड: पुलांगु पह: लं दय्केगु काथं नक्सा स्वीकृत याता ।

खप दे पर्यटकीय केन्द्र काथं हज्याड: चवंगु द: । नेपालय् वपुं विदेशी पर्यटकपुं मध्ये थयं मथयं प्यब्वय छव्व विदेशी पर्यटकपुं खपय् चाहयू वैगु ल्याखं क्यड चवंगुद: । बांगु आ.व. सं सार्क व गैर साकं दे यायपुं मुक्क २ लाख ४६ हजार स्वयो अप: पर्यटकपुं खपय् चाहयू व:गु ख:सा चालु आ.ब. या वांगु गुला खय् सार्क व चीन यायपुं याड: ८१,८४४ व गैर सार्क देशया १,०३,७०४ याड १ लाख ८५ हजार ५४८ म्हा खपय चाहयू वगु द: । भीगु सम्पदाया महत्व अज अप्वयो वगु द: । भीगु ल्यंक: स्वाक: तयागु सम्पदां देशया पर्यटन उद्योगता अज घ्वासा जुइगु, विश्वास याय् ।

दकलय् लिया, सम्पदाया थ:गु पह: ल्यंक: स्वाक तय्ता संस्कृति मन्त्रालय पुरातत्व विभाग व स्थानीय तह छप्पा जुयो हज्याय् म: । भवखा ब्वय धुंगुया ल्हवनय्-कानय् नपाँ भवखा ब्वय हौं याय् म:गु ज्या नं याड: तय् म: । ‘२०७२ सालया त: भवखाचा लिपाया ल्हवनय्-कानयया हिदाया लिफ: स्वया’ विषयलय अन्तरराष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (स्वनिग: विश्व सम्पदा लाग)

स्वकगू दँ मुंज्या त: लाय्म: दक भिन्तुना देछाय् ।

(छ व प नगरपालिका व पुरातत्व विभागया मंक ग्वसालय ‘२०७२ सालको भू क म प प श च ा त पुन:निर्माणको एक दशकको पु न रा व ल ा क न , अन्तरराष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (काठमाण्डौ उपत्यका विश्व सम्पदा क्षेत्र) या स्वकगु दँ मुंज्याया उलेज्या ज्या इव:सं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं बियो दय्गु न्वचुया भाय् हिला सं)



२०४६ सालया जनआन्दोलन, जनतायागु आशा,

असक्षम शासक दलत

विवेक

२०४६ सालया जन आन्दोलन नेपःया राजनैतिक इतिहालय् तस्कं महत्वं जःगु आन्दोलन खः । वहे आन्दोलनया बलं २०१७ साल पुस १ गते निसैं निः स्वांगु गुकिया पलिसा हे मरु धायो तःगु निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्था क्वथल, निरङ्कुश राजतन्त्रता संवैधानिक राजतन्त्रय् हिलः बहुदलीय व्यवस्था पलिस्था याता । स्वीदाया पञ्चायती शासनकालय् नेपःमिपुं राजनैतिक व मौलिक हक हे मदयकः स्वाय् मालः । पञ्चतयता ब्राहेकं मेपिन्ता राजनैतिक ज्याइवःत याकय् हे बिइगु मखु । पञ्चायती व्यवस्थां अपलं नेता, कार्यकर्ता पिसं ज्यान बलिदान, प्रवास (देशं पिनय्) व भूमिगत (सुचुक-सुचुक) जीवन न्ह्याकय् मःगु अलय गुलिं सिया ल्याम्हो बैस जेलय फुकय माला ।

पञ्चायती व्यवस्था अन्त्यया माग याडः २०३६ सालय जुगु विद्यार्थी आन्दोलन लिपा जन आन्दोलनय् हिलः वान । बहुदल लाकि निर्दल धाय्गु जनमत संग्रहखय वाडः उगु आन्दोलन क्वचाल । उब्लेया सक्रिय राजनैतिक दलत नेका व माले थजगु दलत जनमत संग्रह बहिष्कार धायो जनमतसंग्रह बिसे वानय्गु थजगु राजनैतिक अपरिपक्वता पिब्वगुलिं हे २०३७ सालय जूगु जनमत संग्रहखय निर्दलीय पञ्चायती व्यवस्थां त्याकय्गु मौका काल ।

२०४२ सालय हकनं शान्तिपूर्ण आन्दोलन काथं हे बुलुहुं आन्दोलन ग्वात । नेकां सरकारया विरुद्धय भद्र अवज्ञा आन्दोलन यातसा वामपन्थी पार्टीतय्सं नं शान्तिपूर्ण आन्दोलन याडः ज्वंकः वानय्गु ज्या यात । देया अपलं जेलय् राजनैतिक नेता कार्यकर्ता जाल । वहे इलय राम राजाप्रसाद सिंहया न्हयलुवाया जनवादी मोर्चा सिंहदरबारया लुखाय् अन्नपूर्ण होटल नपां थाय थासय् बम मुइकल । उकि दुथ्यापुं मन्तयता ज्वनय्गु याडः हला । उगु इलय शान्तिपूर्ण आन्दोलन याडः च्वंपुं नेका व वामपन्थीतयता

वमकाण्डखय फसय् याय् तांसेलिं नेका व वामपन्थीतयसं क्वःछिडः तःगु फुक्क ज्या इवःतः दिक् याय माल । पञ्चायती व्यवस्थाय च्वनय्गु इच्छा मयाडहल, अलय राजनैतिक आन्दोलनत थी थी काथं लिफः पुलः वानय् माल । लिफः पुल वःगु या अर्थ बुगु धःसा मखु ।

स्वीदा हाँ निसैं थः यत्थें शासन याडः वपुं पञ्चतय विरुद्ध नेका व वाममोर्चापाखं २०४६ सालय क्वजिकय्गु निर्णायक आन्दोलन याय्गु खाँ क्वः छित । नेकाया नेता गणेशमान सिंहया छँ चाक्सीबारी भारतीय नेतात नपां मुडः जूगु सभासं हकनं प्रजातन्त्र हयया लागिं अन्तिम लडाईं ल्वाय्गु घोषणा नपां २०४६ साल फागुन ७ गते निसैं आन्दोलन याय्गु खाँ क्वःछित । वनहाँतक नेका व कम्युनिस्ट दथ्वी मंकः आन्दोलन याय्गु लकसहे मिलय जुय मफु । २०१७ सालय लाककःगु प्रजातन्त्र हकनं लिताहयता आन्दोलन याय्गु खाँ धःसा फुक्क दलत छपाजुयो ल्वाय्गु सहमत जुल । नेकापाखं सर्वोच्च नेता गणेशमान सिंह, कृष्णप्रसाद भट्टराई व गिरिजाप्रसाद कोईराला च्वंगु खःसा वाममोर्चापाखं नारायणमान बिजुक्छें मनमोहन अधिकारी साहना प्रधान, बिष्णु बहादुर मानन्धर, सिपि मैनालीपुं नपां जन आन्दोलनया न्हयलुवापुं काथं च्वंगु खः ।

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नाथो नारायणमान बिजुक्छें (रोहित) जेलय् जूसां वयकता वाम मोर्चाया दुजः दयकगु खः । २०४५ भाद्र ९ गते पञ्चायती राज्यस्तरं ग्वागु 'भक्तपुर काण्ड' सं का. नारायण मान बिजुक्छें (रोहित) नपांया अपलं नेता कार्यकर्ता पिन्ता ज्यान मुदाय लाकगु खः । का. रोहित नपां अपलं नेता कार्यकर्तापिन्ता पञ्चायती सरकारं मृत्युदण्ड वा सर्वश्वनपां जिवंकछि इयालखानाय् कुनय्गु माग यागु खः । उगु इलय सर्वश्व नपां जिवंकछि इयालखानय् स्वथानय्गु (उब्लेया मुलुकी ऐन

ज्यान सम्बन्धी महलया १३ क) स्वीस्वदा खः । २०४६ साल लिपा उगु कानून हिलः मृत्युदण्ड लिकायो छ्वतासा मसितलय् स्वथानय्गु याता नीदा जक याता ।

२०४६ साल फागुन २७ गते निसैं कांग्रेस व वाममोर्चाया मंकः आन्दोलन न्ह्यात । प्रजातन्त्र दिवसया लसताय् ग्वसः ग्वगु पञ्चभेलाय् ढवतिकः वपिन्ता आन्दोलनकारी तय्सं लिडः छ्वता । पञ्चत यँया तिनिछ्यलं प्यपां प्यपांचु विसे वाना । आन्दोलनकारीतयता उगु घटनां तःहांगु ध्वासा बिल ।

फागुन ८ गतेनिसैं जिल्ला जिल्लां आन्दोलन न्ह्याकय्गु खाँ क्वज्य काथं छवपय् जूगु पञ्चायत विरोधी जुलसय् पुलिसतय्सं गोली कयकला । पुलिसया गोली राजकुमार सुवाल, कृष्णराम दुवाल, हरिकृष्ण भूजु, निर्मल कुमार शाक्यपुं सहादत जुल । नपां अपलं आन्दोलनकारीत घःपः जुल । छवपय गोली चलय् जूगु खाँ फय् थें डाडः वान । थाय् थासय् आन्दोलन ग्वाडः वल । जिल्ला जिल्लाय् गोलीकाण्ड जू जू वल । ४९ न्हँ तक मदिसैं जूगु आन्दोलनय डय्म्हा स्वयो अपलं राजनैतिक कार्यकर्ता पिसं ज्यान पाडः बिला । अलय २०४६ चैत्र २६ गते चान्हयँ उब्लेया जुजु बिरेन्द्र बहुदलीय व्यवस्था हकनं लिता मब्बुसं मगाड वाना । गुकिं स्वीदातक याडः वगु पञ्चायती शासन गुब्ले ल्याहाँ वय मफय्क स्वतुडः वाना ।

गुब्ले आन्दोलन यापुं नेता कार्यकर्तापिन्के पद व धेबाया उलि लोभमरु । पञ्चायती व्यवस्था क्वः थय्गु व बहुदलीय व्यवस्था हकनं लिफ्यडः हय्गु अमिगु म् तातुना खः । उकियालागिं कार्यकर्तापिसं ज्यान बियता तक लिफः मस्व । राजनैतिक कार्यकर्तापिन्के देश व जनताया सेवा हे राजनीति खः धाय्गु भावना दः । २०४६ साल लिपा अन्तरिम सरकारया न्हयलुवा याय्ता जुजु बिरेन्द्र गणेशमान सिंहता प्रस्ताव

तःबलय सिंह भट्टराईता क्यंगु प्रसङ्गं वहे निः स्वार्थी भावना पिज्वःगु खानय दः । उगु इलय थुगु खाँ तस्क बय बय जूगु खः ।

२०४६ सालया आन्दोलन तःमलागु जूसा नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नाथो भाजु नारायणमान बिजुक्छे नपां अपलं नेता कार्यकर्तापिसं ताः ई तक इयालखानाय कुंकः चवनय मालिगु धात्थेगु खाँ खः । उगु मुदा राज्यस्तरं नेमकिपाता हाँगःनिसं ल्यं थानयगु मतिं ग्वगु तस्कं ग्यापुगु जःखः । जनआन्दोलन तःलासेलिं पञ्चतयगु जः तः मलासं चबुत । २०४७ साल वैशाख ५ गते का. रोहितनपां फुक्क नेता कार्यकर्तापुं जेलं प्याहाँ वल । उकीं देशय चैत्र २६ गते बहुदलीय व्यवस्था लिता हःसां नेमकिपाया नेता कार्यकर्तापिसं धःसा २०४७ वैशाख ५ गते जक बहुदल वगु मनय थानय दता ।

दलतयपार्सं जनता आशाया असः ज्या याता

देशय बहुदलीय व्यवस्था लिफ्यडः ह्य धुंसेलिं जनतां राजनैतिक ह्यूपानपां जनताया जीवनय नं ह्यूपा वैगु आशा यागु खः । अलय उगु आशा पूर्वाक्यगु काथंया ज्या सत्ताय वापुं राजनैतिक दलतयसं याय मफः । २०४८ सालय जूगु आम निर्वाचनय अन्तरिम सरकारया प्रधानमन्त्री कृष्ण प्रसाद भट्टराई बुता । बहुमतकःगु दलया हैसियतकाथं गिरिजा प्रसाद कोइराला प्रधानमन्त्री जुला । नेका, दुनय जुगु कलहं याडः स्वदालिपा हे निर्वाचित संसद विघटन याता । २०५१ सालय जुगु चुनावय सुननं बहुमत काय मफूत । एमाले ८८ गू, नेका ८३ गू, राप्रपा २० गू, नेमकिपा ४ गू, सद्भावना ३ गू नपां मेगु स्वतन्त्र ७ गू सीट त्याकला । दकलय तःहांगु दलया हैसियत ज्वडः मनमोहन अधिकारी प्रधानमन्त्री जुल । उगु सरकारनं ता ई तक हःनय वानय मफः । एमालेया समर्थनय राप्रपाया लोकन्द्र बहादुर चन्द प्रधानमन्त्री जुलसा लिपा राप्रपाया हे नेम्हा नेता सुर्यबहादुर थापा नेकाया समर्थनय प्रधानमन्त्री जुला । स्वीदातक जनताया हि त्वडः च्वंपुं पञ्चतयता हे एमाले व नेकां नं पालंप, समर्थन याडः प्रधानमन्त्री याता ।

व छगूकाथं पञ्चायत हे लिफ्यडः हःगु थें खः । दलगत स्वार्थय प्यपुडः यागु थजगु सिद्धान्तहीन धिंधिबल्लां जनतात लयमत । बहुदल लिताहःगु डादा लिपा हे शासक दल नेका व एमालेता जनतां विश्वास त्वःत हल । अलय जनताकय मेगु लाँपु नं खानय मरु ।

२०५२ साललिपा माओवादीता सशस्त्र संघर्षय वाना । गुकिं देया थाय थासय अशान्ति जुल । देशय स्थिर सरकार दय्के मफूत । २०५४ सालय स्थानीय तहया निर्वाचन जुल । एमालें तःगु नगरपालिका व गाउँपालिकाय त्याकल । उकिया पदावधि २०५९ सालय सिधल । उगु इलय शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री खः । वं स्थानीय तहया न म्याद ताना, न निर्वाचन हे याकला । दे डांकः स्थानीय तह खाली जुल । माओवादी ज्या इवः त दे डांकः छ्यड यंकय बियता उकिं नं ग्वाहाली यात ।

२०५९ सालय संसद बिघटन याय धुंकः देशय न स्थानीय तह हे ल्यं दता न प्रतिनिधि सभा हे । देश जनप्रतिनिधि मरुगु थाय जुल । वहे मौका छ्यलः उब्जेया जुजु ज्ञानेन्द्र २०६१ माघ १९ गते फुक्क शक्ति थःगु लाहातय काला । वं थःगु हे नायोसुई मन्त्री मण्डल पलिस्था याडः कीर्तिनिधि बिष्ट व तुल्सि गिरीता न्वकु (उपाध्यक्ष) दय्कला । थुकाथं २०४६ सालय लिफ्यडः हःगु प्रजातन्त्र हकनं छकः अपहरण जुल । प्रजातन्त्रया ठेगाना हे मत । प्रेस फुक्क तिकय बिल । नेतात छँ छँ नजरबन्दय तला । दे सैनिकतयगु लाहातय वाना । हकनं नेका व वामपन्थीत नपां न्हयगू दलं प्रतिगमन विरोधी आन्दोलन हछ्याता अलय २०६३ साल बैशाख ११ गते संसदया पुनःस्थापना याता । वहे संसदं गणतन्त्र क्वः छित गुकिं राजतन्त्र सदांया निंतिं क्वदल ।

जुजुवादीतयगु आन्दोलनया औचित्य

अःयायपुं ल्यासे ल्याम्होपिन्ता न्हापा (राजतन्त्र इलय) नेपः मिपिसं गुलि दुःख बिला ? मसिय फः । उगु इलयया अपलं मनूत अः तकनं म्वानि । उब्जेया जुजु ज्ञानेन्द्र छखय दखय संसद भंग याडः प्रजातन्त्रता

घाँटी तिलासा मेदखय माओवादीतयता नं यक्व हे क्वत्यल (दमन) छ्वता । वहे इवल्य न्हयगुदल व माओवादी छप्पा जुयो राजतन्त्र क्वथयो गणतन्त्र निःस्वाना । गणतन्त्र जुजु लुँया भुइ तयो दानव्यगु व्यवस्था मखु । जनतां हि बः वयकः हःगु खः । थव खाँ थौ कन्हेया ल्यासे ल्याम्होपिसं थुइके मः ।

दलतयसं जनताया मतिकाथं ज्या सानय मफूगुलिं हे जुजुवादीतयसं कपः ल्हाडः हःगु खः । नेका, एमाले व माओवादीत पालं पः सत्ताय वाडः राज्यया सम्पति लुट्य यायगु ज्या जक याता, देश व जनताया भिं जुइगु ज्या याय मफः । थमनं न्ह्यागुयासां ज्यू धायगु मतिं ज्यूगु मज्यूगु ज्यात याडः हला । थुकिं जनतात राजनीतिखाडः घः चायो हल । राजनीति दलत बदनाम जुगुया मूखाँ थवहे खः ।

बहुदलीय व्यवस्था लिफ्यडः हःगु नं ३५ दा दत । थुगु ई दुनय ३० गू स्वयो अपः सरकारत निःस्वानय धुंकल । थौतक गुगुं नं सरकारं डादा फुकः शासन याय मफः । सरकार थातय लाकः तयता छगू इलय देउवां ४८ म्हा तक मन्त्री दयकला । सरकार निस्वांगु कन्हें खुनुं निसं शासक दलतयसं सत्ता ल्यंकः तयता सांसदपुं निडः जोड घटाउया ल्याचा खय जक जुइगु परम्परा थें हे जुय धुंकल । अः दे संघीयताय वानय धुंकः संघ व प्रदेश याडः थयं मथय सच्छिम्हा मन्त्री व च्यासम्हा स्वयो अपः सांसद पुंहे दः । देया राजश्वं कर्मचारी पिन्ता तलब नकयता हे मगागु खाँ अर्थमन्त्री संसदय हे न्वचु तला । भ्रष्टाचारं जःगु ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय वाडः च्वंगु, उद्योगत बन्द, छगू छगू वस्तुत कत देया भरय चवनय मःगु नपां विदेशी ऋण भन अप्वयो वांगु दः । थजगु इलय दे गथे हज्याय फै ?

देशता भन भन गालय थुडः च्वंपुं शासक दल तयसं बहुदलीय व्यवस्था हकनं लिफ्यडः हःगु चैत्र २६ गते लुमांक छ्वय धुंकल । उखुनुनिसं हे नेपः मिपिसं स्वीदाया ख्यूगुचां प्याहाँ वयो तुइजला खांगु खः । दायँ दायँ पतिकं वैगु चैत्र २६ गतेता नेपःमिपिसं छगू ऐतिहासिक दिन काथं लुमांकः च्वनि ।

जात्रा नपांया खँत्वा खँभाय्



आशा कुमार चिकंबजार

द्यो क्वहँ बिज्याइ बलय् वा द्यो थाहाँ बिज्याइ बलय् थःनय् व क्वनय्या जनतात नेख्य च्वडः लुइगु जात्रा खः । गुकी गुलि बल मालिगु जक मखुसँ हिकु पुइकः बुद्धि न छ्यलः सालय् मः । नपां बः फुक्कसिन पःलाकः सालय् मःगु नपां हपः बिइम्हा सँ न मिलय् जुइकः पः मिलय् याडः सः मिलय याडः बियमः । उकी हे तस्कं थाकुः सुननं जीवनया छुं ज्या पूर्वाकल धःसा भैलख लू थें लूयो हल धाइगु चलन दः ।

परापूर्वकालय भगीरथया वंश अश्वमेध यज्ञ याडः श्यामकर्ण सालाँ त्वःतः, वया म्हवस्तय् थ्व सालाँ गना वाना अमिस आत्मसमर्पण यो । मखुसा जिपुं लिसँ लडाई यो धायो च्वयो तःगु जुल । अमिगु सेना समुद्रथें जक धायो तःगु दः । उकी अपलं राज्यया जुजुपुं ग्याड अमिगु साम्राज्य स्वीकार याडः च्वन । उगु सेना खाडः स्वर्गया जुजु ईन्द्र नं ग्यात । वं चान्हयँ श्यामकर्ण सालाँ खुयो यंकः कपिल मुनिया आश्रमय् यंक च्विड तकल । फुक्क सेनात स्याक्क न्ह्यो वयक देडः च्वंगु जुल । अपुं सुथाय् न्हयलं चाय्वं दाडः स्वबलय् श्यामकर्ण सालाँ मरुसेलिं मैः जुजुं कपिल मुनिया आश्रमय च्विडः तःगु खान । कपिल मुनि तपस्या याड च्वम्हा जुल । व खौं मसियो भगीरथया वंश कपिल मुनिता कायर, सालाँ खुँ दक अनेक द्रुपं बियो दाय्गु कय्गु यात । कपिल मुनिया थमनं मयाडागु ज्यायां द्रुपं बियो थःगु तपस्या भङ्ग यागुलिं अतिकं तंम्वयो भगीरथया वंशता भष्म याडः बिल । अपुं धात्थेगु खौं थुइके मफयो कपिलमुनिता दुःख ब्यूगुली 'नर्क' भोग याडः च्वनयमाल । थुगु खौं भगीरथं स्पू सेलिं थःगु पुर्खा नर्कय् लागुलिं अमिता गथे मुक्त याय्गु धायो ब्रम्हाजीया तपस्या यात । ब्रम्हाजी प्रश्न जुयो स्वर्ग

‘ल्योसिं द्योया कपालय्या स्वं लाय् थें’ ख्वपया अपलं बुढापाकापिसं थुगु खँत्वा खँभाय् धाधां वयो च्वंगु दः । लोक साहित्य सुनं च्वयो मखु । समाजय् छ्यलः वगु खौं हे छम्हासिं मेम्हासिता काँकां धा धां समाजय् प्रचलित जुयो समाजय हाँगः काई । अलय सुयातांछ्वें नकय् मःसा वा बेक्वयकः न्यंकय् मः सा थजगु उखान त छ्यलय है । गुकिं न्वलं दायां मस्या, सांगुलं दायां स्याकः घोचपेच याई । अलय पां पःगु घः स्वयो बचन बाणं कय्कगु घः दूधः जुइकः मिखा जाय्की । सुखु प्वल्हँ बर्षा पाखा हःथें मिखालं ख्वबी हाय्की । उकी हे धायो तःगु ज्वी छं जिता खौंया छुलीं स्वयथं स्वयमते जक । खौं बिस्का जात्राय् लिधंसाय् छ्यलः वयो च्वंगु न्यँ कँ बाखं अलय धापुया गुलिं खँत्वा खँभाय् छ्यलय ताडा । थ्व फुक्क मजुयफः छि नं थुकी थः थाय् छ्यलः वगु मेगु खँत्वा खँभाय् (उखान) छ्यलय् फै ।

ल्योसिंद्यो थानय् वं उकिया वलं ग रं थाहाँ वाडः ल्योसिंद्योया कपालय् च्वंगु स्वं काय्ता वानिपुं अपलं दः सां तः लापुं धःसा तः म्हा दैमखु । अलय् द्रुलंद मनूतय्ता

अजु चाय्कः ५५ कु हाकगु ल्योसीया कपालय् वलंखिपतय् गयो वाडः साहसया मन च्वजाय्कः, हिम्मतया खिपः न्यं न्यँ था गयो मात्र वहे आजु जक स्वयो अर्जुन दृष्टिया लाँपुं येतेपेते गगं लाहा तुतिया कसरत जक मखु, थाकु त्यानु नपां त्वाय चिडः छुं जुइया च्यूता त्वः तः वानय् फःम्हा जक तःलाइगुलिं आपासिकं थाकुगु सामान्य मनूतय्सं याय् मफैगु जूगुलिं ल्योसिंद्योया कपालय् च्वंगु स्वं काय् थें थाकुगु खौं ज्याया लागिं छ्यलिगु खँत्वा खँ भाय जुल । नपां ल्योसिंद्यो (लाहा दःम्हा, मरुम्हा नेम्हां) क्वथलकिं सुनं न्हालाक व ग्वतुम्हा ल्योसिंद्योया स्वं काय् फै दकः ब्वक वानिगु लु नं छगू काथंया धिं धिं बल्ला नं खः । थुकाथं दाडः च्वम्हा ल्योसिं द्यो व क्वथम्हा ल्योसिंद्योया कपालय्या स्वं काय् फःम्हा सिया मनय् तःगु पू वानि धायो तःसां थ्व छगू काथंया साहस व सैनिक अभ्यासयाय् हे छत्वः चा अभ्यास व कसरत नं धाय्छिं ।

अथेहे ‘भैलखः लू थें लुयो हल’ धायगु नं चलन दः । भैलखः सामान्य काथं व अःपुक लुयो हय फैगु वस्तु मखु । भैलखः

गड्गा ह्यो तर्पण या: सा नर्क मुक्त जुइगु
खाँ धाल । अलय भगीरथं गड्गाया तपस्या
यात । गड्गा खुसीजुयो जि वयां वय तर
जिक्वब्बाड: बय बलय् पृथ्वी फ्य् फै मखु
छुयाय्गु ? ध:सेलिं हकनं भगीरथं महाद्योया
तपस्या यात । अलय स्वर्ग क्वहँ वैम्हा
गड्गाता महाद्योया जताय् फ्यगु यासेलिं
गड्गा क्वहँ वयो महाद्योया जतातक प्याकय्
मफूत । महाद्योवं गड्गाता साँ प्याड,
कपलाय् स्वथाड: बिल । म:क्व जक
पिकाल । वहे जलं तर्पण बियो भगीरथया
पुर्खाता नरकं मुक्त यागुलिं आपासिकं थाकु
यागु ज्या याता भगीरथ प्रयास जक ध:थें
भैलख: लुथें लुयो हल: जक तस्कं थाकु
खायं छ्यलय्गु या । वहे भगीरथया मूर्ति
त्वहँ हितिया क्वय अ:तकनं तयो त:गु दहे
द:नि । गुम्हा व त्वहँ हिति ख: स्यू वानि व
भगीरथता नं ना:तानय्गु याई । गुम्हासिया
अथक प्रयासया सम्मानस ।

मेगु ख: ख: थातय् लात । सुयाय्गु
ज्या निश्चित मजूयो च्वंगु इलय् ज्या
मिलयजुलकिं ख:थातय् लात जक नं धाई ।
अथे धाय् सुं मिसमास्त इहिपा मजूसें वा
जुयानं मिलय् मजुयो च्वनय मफयो च्वनय्
यो । अलय अपलं लिपा मिलय जुयो च्वनकिं
बल्ल ख: थातय् लात क: जक धाइगु या ।
श्व भैलख: थ: नं क्व नं लुयो ग:हिति तय्
हइगु इलय् ख: थातय् लाइगुया उपमा याता
कायो थथे धायोत:गु ख: । उकिं अनेक
थाब्बा-क्वब्बा पारतरय् याड: थाकु ख:
थातय लाकिगु जूगुलिं श्व खँत्वा खँभाय्
छ्यगु जुयम: । हकनं मेगु ख: 'ख:लाँ जुत' ।
लाँपु काथं मलातलय् हकातं लिकातं साल:
यंक काथंछिक: लाँपु मिलय् याइगु ज्या
याता ख:लाँ जु धाय्गु या । ज्या मदयो
उखेंथुखें चा-चा हिल जूम्हा मनूया ज्या छगू
लुइक: थातय् लाक: च्वनकिं बल्ला व मनूया
ख: लाँ जुतक: जक धाय्गु या । अथे धाय्
श्व नेगू धापु सफल जुलकिं छ्यलय्गु या ।

अथेहे 'ख: ल्वाकल' धाय्गु खाँ

ध:सा कतं खाँ छुलय- फुलय याड:
ल्वाकलकिं अमिगु छँ नं ख: ल्वाकलक जक
धाय्गु या । श्व माजु-भौ, स्वयो नेम्हातेपुया
जीवनया ल्वापुता काय्गु या । गना भैलख:
व नकिंजु ख:चा (भद्रकालीया ख:) ल्वकिगु
याता कायो च्वंगु द: । अलय् थुकिता कत:
नपां भेलयपुड: जुइपिन्ता नं छ्यलय्गु या ।

'भैलख: सांकल' धाय्गु खाँ नं
छ्यलय्गु या । सुयाय्गु छँ शान्ति भइग
याड: बुलुहँ ल्वापु थय्कल ध:सा आना अमिगु
छँ नं भैलख: सांक: बिलक: धाय्गु या ।
थुकिया अर्थ ल्वापु सुरु याकल वा ल्वापु
छुकल धाय्गु अर्थ कयं । अलय् ख: लुल
धाय्गु नं गुम्हासिं धाय्गु या ।

ल्योसिद्यो ब: हिम्हा धाय्गु खाँ ध:सा
सुं नं मनु भातिचा अप: त:हिक जुल ध:सा
ओहो छ्यां ल्योसिद्यो थें त:हि जक धाय्गुया ।
छाय् ध:सा श्व: दकलय् त:मागु, ल्ययो ह:गु
सिमा जूगुलिं अपलं त: मागु काथं कायो
त:गु ख: । उकिया अर्थ त: हिम्हा ख: ।

अलय 'ल्योसिद्योया कपालय नं पु
गाइतिनि' धाय्गुया नेगू अर्थय् काय् फ: ।
छगू थुगु इलय तक चिकुय फ: धाय्गुया
मौशम व ऋतुया खाँ काथं सम्भावना क:
घाड: च्वंगु ख:सा मेगु दीन दशा न्ह्याम्हासिता
नं न्ह्याबल्लें वयफ: धाय्गु अर्थय नं काय्
छिं । मखुसा चिकुला फुड: ताल्ला वयानं पु
गाईगु खाँ दु:ख वयफ ध:गु मखु धाय् मछिं ।

'ल्योसिं क्व: द:थें क्व:दैस' धाय्गु
खाँ दुनय सचेतताया सड्केत नं द:। हाँग:
मरुसा ल्योसिद्यो क्वथलकिं वं हकनं दानय् हे
मफय्क क्वदैगु लिं अप च्वय् च्वय् धायो
जुपिन्ता महाद्यो सदां शिरय् लाइ मखु, चन्द्रमा
न्ह्याबल्लें ज: पाय् लाई मखु । सुख-दु:ख
न्ह्याबल्लें कुम्हा घचा ह्युथें हिल च्वनिगु
जुगुलिं अप:च्वापुक जुयो घमण्ड याड:
जुयमते । छ नं छन्हू ल्योसिद्यो क्व: द: थें
क्व:दैस दक धाय्गु नं या । हकनं ला खुयो
न: गुलिं लाहामरु ल्योसिं द्योया लाहापाल:
ब्यूगु धाइपुं नं न्यनय् द: । खुयो नय मज्यूगु

उकिया सजाय फय मालिगु खाँ काँ काँ अप
लाहा ता:हाक जुय मते छंगु लाहानं लाहा
मरु ल्योसिद्यो याय्गु थें पाल: बिइस जक
छगू जां बियगु काथं नं थजगु खाँव त:
छ्यल: वगु ख: । गुकिं समाजता नैतिक
ज्ञान नपां याय् ज्यू मज्यूया खाँत काड:
बिई । गुगु इलय् ब्वनय् कुथि मरुगु इलय्
थजगु लोकसाहित्य दुनयया लोक बाखं, लोक
म्यें, न्यकं बाखं खँत्वा खँ भाय् खं समाजता
ज्ञान बियगु काथं छ्यल: वयो च्वंगु ध:सा
खैमखु धाय् मछिं ।

'हलिंपत थें प्य प्य पुड: जुला'
धाय्गु खाँ ने तापाड: च्वंपुं तेपु जीवनया
मिलनलिया स्वय थाकु प्यपुड: जुइपिन्ता
धाय्गुया । अलय फय नपां हलिंपत प्यपुड
वानिगु याता स्वयो समाजय् थजगु खँत्वा
खँभायें दय्क: ह:गु ध:सा बांलाक हे सिय
द: ।

गनां खिपया त:पुगु व बल्लागु
खिपनपां तुलना याड: स्वइगु इलय् वल्लें
ब: पुगु खिप हला जक नं धाय्गु या ।
उल्ले ल्योसिद्यो, भैलख: नाकिंजु खचा लुइगु
खिप हे दकलय बल्लागु ख: त: पुगु जुई ।
उकिं दकलय त: पुगु व बल्लागु खिप काथं
छ्यलय्गु यागु ज्वी । गनां छुं लुइबलय्
खिप च:जक च:बुसा अ: वल्लें खिप कायो
हय मनिक: धाय्गु चलन अ: नं द:नि ।

सुं हारांम्हा मचा जूसा वयाता
बेत: बाहांम्हा धाय्गु नं या । गुम्हा मचा
हारां जुयो धाय्गु खाँ मन्यंसिं मुल्याहा
जुयो ज्वी अज: पिन्ता बेत: बाहांम्हा जक
धाय्गु या । दानय् मफय्क: लिपाथेक
मलानिगु काथं जुइगु ध:याता भैलखतं क्य:गु
व कागु घ:थें नं धाय्गुया ।

न्हयागु थ: जुयो ब्यू समाजं स्वयो
फयो थमनं याडागु खाडागु भोगय किचां
प्याहाँ वैगु खँत्वा खँभाय् लोक साहित्यया
छगू कचा ख: । नेव: समाजय् मेमेगु जात्रा
नपां स्वापु द:गु लोक साहित्यया कचामचात
नं थथे हे च्वय द:सा बांलाइला ।

कांयात रां

मुंम्हा प्रेम बहादुर कसा



छगु त्वालय् छम्हा मनु दु । वया मां छम्हा, कला छम्हा व थ छम्हा नापं जम्मा स्वम्हा फुकी दु । व साप हे चीमिम्हा मनु जुयाचवन । तर, वं हिहिं बागमती वनीगु, मोल्हुइगु, म्हा नीयाना गनेद्योया पूजा-पाठ याइगु । मंगलबार पत्तिं गनेद्यो- यात १०८ ग लड्डु छाइगु । थुकथं व नये मखंसा वरु मनसे हे नं चवनीम्हा, गनेद्योयागु सेवा धासा मयासे मतोतीम्हा जुयाचवन ।

सुया मरु, सुया मजिउ, वयात हे दुःख नं प्वनाप्वना वइगु जुयाचवन । चीमि जूगुलिं अथें हे तुतिं खिमा त्वाथं नयेमाम्हा जुयाचवन धयां भन मिखा नापं बुलुयावन । कथहनं खने हे मदया कां नं जुल । आ ला ज्याजि छुं याये मफुबले वं तस्सकं हे दुःख सिल । अयनं वं गनेद्योयागु सेवा यायेगु धासा मतोतू । भन एकचित्तं ध्यान नं याइम्हा जुयावल । प्वना जूसां

लड्डु नं छायेगु याना हे चवन ।

थुकथं व मनुखं दुःख सिलं नं थुगु जप तप ध्यान याना सेवा यानाचवंगु खना गनेद्यो साप लयताल । छन्हु एकान्तय् लाबले गनेदेवं वयात धाल- “भक्तजन ! छंगु सेवा भक्ति खना जि साप लयताल । अकिं जिं छंत वरदान बीगु बिचा याना । छं यरगु फवें, छंत बीगु जुल । तर, छगू जक वरदान बीगु जूगुलिं छगू हे जक फवें, निगू प्वनेमते ।”

गनेदेवं वरदान बी धागुलिं वया मन स्वकु थहाँ वल । गनेद्योया सेवा यानागु बल्ल सुफल जुल धयाथें चवन । तर छु प्वने छु प्वने जुया वं अथे थथे छुं निसय याये मफुत । मां व कलायाके साहुति याना प्वने धया गनैद्योयागु पालि भोपुया छ्यें लिहाँ वल ।

छ्यें थयंका व कानं मांम्हेसित थ खना गनेद्यो लयतागु द छगुलिं छगू जक

वरदान फवें धागु खं कन । काय्यागु खँ न्यना मांम्हेसिनं लयताया धाल - “छगू जक वरदान दइगु जूसा कायमचा हे प्वनेमा । कायमचा मदयेकं भीपिं सीबले तरेजुइ मखु । थुगु जन्मय दुःख जुसां परलोकय् भिनीगु मनं तुनेमा । कायमचां तुतिं जक श्वासां स्वर्ग वनी धाइगु । अकिं कायमचा हे स्वर्गया लँपु खः । कायमचा हे मदयेकं थगु कुल नं थामे जुइमखु । अकिं कायमचा हे प्वनेमा । “थुकथं मांम्हेसिनं कायमचा प्वनेगु साहुति बिल ।

अनंलि व कानं कलायाके न्यन । कलाम्हेसित धासा माजुया खँ चित्त बुभ्नेमजू । वं माजुम्हेसिगु खँ त्वाल्हाना थथे । धाल- “नये हे मखंसा कायमचा छु यायेत ! नखचख बले हे वस छजु धका गळें ल्वयेक पुने मखं । थपिनि जक दुःख कष्ट धयां हानं मचा दयेका छु नके छु

सच्छिव डयखुगूगु स्वप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

त्वंके धयागु पीर जक फयेमाली खइ, हाली, पिरैयाई । खि फाई, च्व फाई, भन फोहर जक जुई । म्वानाचवने बले हे चित्त सुख धयागु मरुसा सिना जक वइगु स्वर्ग छु यायेत ! बरु धात्थें सुख सीगु खसा धन सम्पति हे फवनेमा । अले धका धुकू बल्लाई, छभ्वा छपे साक्क नयेदइ, निजु प्यजु वस बांलाक पुनेदइ, प्यम्हेसिया न्हयोने ख्वा ववयेत्वई । सकसिनं भासँ दिसँ धका मानेयाई ।” थुकथं कलाम्हेसिनं धन सम्पति फवनेगु साहुति बिल ।

मामं फवन कायमचा, कलातं फवन धनपो, हानं थत धासा मालाचवन मिखा । बिचरा कांया छु याये छु याये जुल । स्वम्हेसिया स्वंगू राय, वरदान दइगु धासा छगु जक । वयात तधंगु फसाद जुल । मिखा फवने - काय नं मदइगु, धनपो नं मिखां मखनीगु । काय फवने-कांया कांतु, हानं धनपो नं मदया छु नके छु पुंके धयागु पीर फयेमालीगु । धनपो फवने धासां थ मिखां मखंकातु जुइमाली, थपिं सीधुका धनपोयागु रक्षा याइगु सुनां ? बिचराया मनयू जक खँ ल्हाना मन हे ल्वाकबक जुल । कपा ल्वायांल्वायां माना इकुसे च्वना- वल । छयें च्वनाचवने मफया पिहाँवल । लँय् वंम्हेसिया नं मनयू खँ वायेकु वायेकु तक दीगु, भुलेजुइगु, हानं पला छीगु । थज्यागु पहलं व लँय वनाचवन ।

मनयू खँ वायेका वनाछंगुलि वं ग्यासि वनाचवंगु हे चागु मखु । गबलें वं ल्हा पुत्तुपुइकीगु, गबलें कपा तीगु, गबलें म्हुतु वाकावाका संका भुनुभुनु नं हालीगु । वें जक जुल्ला धका लँय् वकोसिनं वयात पुलपुलु स्वइगु । तर, वं छुं चागु मखु । अबले हे

लँय हास्यम्हा छम्हा गुन्ना वल । वयागु अज्यागु पह खना गन वनेत्यनागु, काय भुलेजुयाचवनागु धका न्यन । कानं थत गनेदेवं छगू जक वरदान बी धागु, मांम्हेसिनं कायमचा फवं धका साहुति बिउगु, कलातं धनपो फवनेगु साहुति बिउगु अले थ मिखां खंकेमागु फुक्क खँ कनाबिल । वयागु खँ न्यना गुना छक व्हारारारा हिल । उलि खँय नं अथे भुलेजुया जुइम्हा गज्याम्हा ध्वाद, नामं कां कामं कां धका छक न्वात । अले वयात छगु खँ स्यनाबिल ।

“जिं थगु हे लाय्कूया लँ सियातगु चुकय् थम्ह हे काय लँयागु थाय्भुइ जा नयाचवंगु स्वये दयेमा ।”

कानं अलग अलग स्वंगू वरदान मक्वें । काय नं, धन नं, मिखा नं स्वतां हे दयेक छकलं छगू वरदान फवन । गनेद्यो छक्क जुल । सुनां थथे खँ स्यनाहगु धका वयाके न्यन । अले व कानं गनेद्योयात खखकथं थथे खँ कनाबिल - “मचाबले थन हे गनेद्योया थाय् गुच्चा म्हिताजुइम्हा, आ ल्याय्म्हा जूसां मागु ज्या याना आख मबवंसे पुलिसं मखंक वयागुं थवयागुं छँ खुया हेका सुलासुला भिंखुग कौ व्हाजुइम्हा, त्यासा भत्थिइ क्वथिइ वनीम्हा, बूसा लतंफतं जुया च्वनीम्हा गुन्नां स्यनाहगु” धका कनाबिल ।

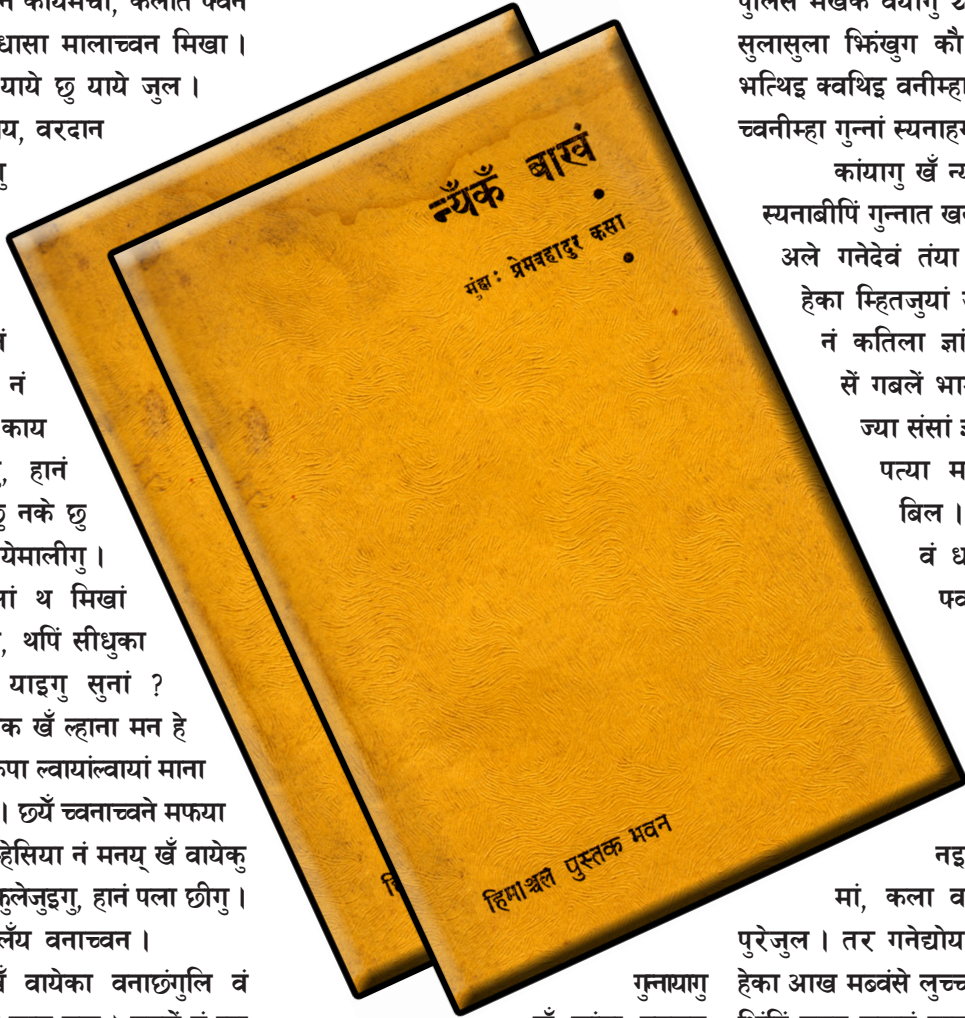
कांयागु खँ न्यना थथे कतिला जां स्यनाबीपिं गुन्नात खना गनेद्योया तंमोल ।

अले गनेदेवं तंया भोंकय् थथे खुया हेका म्हितजुयां जक मगाना कर्पिन्त नं कतिला जां स्यनाबीपिं गुन्नात सें गबलें भामखनेमा, न्ह्यात्थे हे ज्या संसां जां दुसां इमित सुनानं पत्या मयायेमा धका सरा बिल । व कांयात धासा वं धाथे जुइमा धका वं फवंगु वरदान बिल ।

छुं दँ लिपा व कानं मिखां खन, वया लाय्कू नं दत, अले लँया थाय्भुइ जा नइम्हा काय नं दत ।

मां, कला व थ स्वम्हेस्यां इक्षा पुरेजुल । तर गनेद्योया सरापं याना खुया हेका आख मबवंसे लुच्चा जुया म्हितजुइपिंत भिपिं मनूत सुनानं पत्या मयात, अज्यापिसं भानंमखन । अबलेंनिसें भिंगु लँय् जुइपिं सकस्यां ययावल, मभिंगु लँय् जुइपिं मभिना सुयां मयायावन ।

उलिंचा बाखं थुलिं



गुन्नाथागु

खँ कांया तुगलय्

दुने थयंक स्वचात । वयात ला छत्थं भ्रंसंग बना न्हलंचाम्हाथें जुल । कां सरासर गने-द्योयाथाय् वन । श्रीगणेशाय नमः धका पालि भोपुल । अले थुकथं वरदान फवन -



छँया छगू भाव- बोधय्

पुर्ण वैद्य

छँ दना -

खला, जिं

यकौं आकाश पिने वाना: ।

लागा प्यना

जग थना

गुलिं आकाश जिं लानाकया

वयागु विशाल असीमिततां

जिगु सीमितताय्

उलि हे व जिगु जगु दु ।

जि दनेत -

व जिगु साधिकार स्वतन्त्रताया अर्थय्

व्यक्त जगु दु ।

जित: गुलि जमिन मा: - थातं चवनेत

उलि हे आकाश अनिवार्य - जि दनेत

जमिन मदुगु आकाश जक खना:

ग्या: जि ।

वया विशाल असीमिततां जित इकु

जि असीमित जुया रूपय् वयेमफु

जित: सीमा मा: थ: व्यक्त जुइत नं

जित: थ:गु छँ मा: लिधना: म्वायेत

छँ -

श्व हे सीमाला ख: - छगू

जित: दुने / पिनेया

उद्बोध याकिगु / थ:गु सीमाय् चिइगु -

आजुपिसं स्यभ्यता संस्कृतिया पुसा

पाना: थकुगु श्व खल्हय्

जिगु जमिनयात भच्चा आकाशय् थकया

जिगु आकाशयात भच्चा जमिनय् क्वकया

थ:गु छँ दना जिं छक्

ग्या: जिं थ:त लहिइगु

जीवन मब्ब्यातले

गन थ:त हे क्वाना: नुग: ज्वाय् ज्वाय् सयेकेगु

अले, छँया सीमिततां पिनेवना:

पिनेया असीमितताय्

थ: त न्हिन्हिं पुसाथें ह्वला:

दुहाँवयेगु ।

प्वनेवं थ: थके

हानं थ:त मुना: प्व: चियेत

हानं थ:त तुया: थकें

पिने ह्वले यंकेत

गन जिगु अभावग्रस्त

असीमित इलाकात दु

जिं थ: त ह्वला: पियेमा:गु

मनू दुने न्यनावनाच्चंगु संवेदनहीन

मरुकरण्या विरुद्धय् ।

(सन्ध्याटाइम्स १११२:०४९)

नगरपालिका भीगु हे संस्था ख:
इलयहे करपुल ग्वाहाली याय्नु

भैलखः या महत्वः

हीरा



बिस्का जात्रा खप नगरया तःमाही च्वम्हा भैल द्योया मूर्तिता भैलखतय् तयो नपांनपां भद्रकालीया नकिंजु खःचा दायँ दायँ पतिकं चैतया प्यन्हँ हौं, न्हँगु वर्षया सङ्क्रातिया डान्हँहौं (थुगुसी चैत्र २८, २०८१) भैलखः लुयो थः नय् व क्वनय् लुयो गःहिति थातय् लाकि । अलय् ल्योसिं थानिखुनुं ल्योसिं ख्यलय् थयंक यंकिगु च्याचा गुन्ह्या जात्रा खः । थव खप देया बिस्कं पहः या लोकं हवागु जात्रा खः ।

थुगु जात्रा लिच्छवी कालय् निसँ न्ह्याकगु धःसां मध्यकालीन इलय् (खुस दा हौं निसँ) खः नपां तयो लुयो जात्रा मानय् याडः डाय्क वगु खाँ इतिहासं सिइके फः । उगु इलय् थुगु पर्व खुगू ऋतु मध्ये न्हपांगु ऋतु वसन्त ऋतुया खाँ सर्वसाधारण जनताया थुइकेगु मतिं डाय्कः वगु विश्वास याडः वगु दः । उगु दिनय् चा व न्हिया ई बराबर उलितुं उलितुं जुइगु दिनकाथं काय्गु नं या । ल्योगु सिँ ल्योसिद्यो थाडः थुगु जात्रा डाय्केगु याई । थुगु जात्रा ल्योसिंख्यलय् जुई । थुकिं जनताता अः

बाली नालीया लागिं तयार जु धाय्गु खाँ कयंगु नं धाय्फः ।

थुगु जात्रा छगू धार्मिक जात्राजक मखुसँ सामाजिक व सांस्कृतिक नखा काथं नं डाय्कः वयो च्वंगु दः । थुगु जात्रा उगु इलयया प्रविधिया विकासता लयता खाँ काथं पिब्वयो डाय्कगु जात्रा नं धाय् छि । छाय् धःसा आपाहांगु जात्राया मु आकर्षण काथं स्वइगु आपाहांगु भैल खः व नकिंजु खचाया खः चा खः । उगु इलयया थव छगू प्रविधिया आविष्कार नं खः । थव जनतात मुंकः अमिता हे छ्यल डाय्केगु जात्रा खः धाय् मः । थजगु आविष्कारत अः नं चीन, भारत थजगु थी थी देशय् डाय्कः वगु भीसं टी.भी. खय् स्वय् खाँ ।

भैलखः ता प्राविधिक अथे धाय्गु इन्जिनियरिड स्वपुं कुनं स्वयबलय् थुगु जात्रा डाताजिया इन्जिनियरिडया स्वापु दःगु जक धाई । गथेकिः

१. वास्तुकला शास्त्र, स्वय हायँपुगु देगः या पहः दःगु
२. स्ट्रक्चर इन्जिनियरिड - भीगु थःगु

मौलिक पहलं न्याँ मतःसिं सिँ या सहँ व चुकु छ्यलः दय्कः तःगु

३. भवखा ब्वइबलय्या इन्जिनियरिड- खः याता नेखेरं जुइगु सालाया कम्पन प्रविधि
४. ट्राफिक इन्जिनियरिड- खपया चिच्या ब्यागु लायँ तः तः पागु पाङ्ग्रा (चका) न्ह्याकय्गु प्रविधि/ज्ञान
५. सामाजिक इन्जिनियरिड स्वतस्फूर्तकाथं नागरिक पिसं हे न्ह्याकिगु ।

थजगु तस्कं लोकंहवागु बिस्काजात्रा छम्हा छम्हा नागरिक पिसं थुइकः सभ्य, भब्य काथं डाय्के मः। थुकिता व्यवस्थित व शान्तिपूर्ण ढङ्गं डाय्के फःसा अजनं थुकिया महत्वं जायो यक्व न्हपा निसँ डाय्कः वयो च्वंगु हलिमय नांजःगु बिस्का जात्रा ता न्हँगु पुस्तां भीगु सभ्यता ल्यंकः स्वाकः तै । थव खाँ भी फुक्कसिनं मनय् तयो ज्यासानय् मः । भीगु संस्कृति ल्यंकः स्वाकः भिंकः तयो भी सभ्य नागरिक काथंया म्हासिइका पिब्वयो ल्यंकः तय्ता छप्पा छधि जुयो हज्याय् मः ।

धरोहरा धस्वात कपः नं धस्वात

उपेन्द्र लामिछाने



यें जैसी देगः या ७३ दाया पूर्ण श्रेष्ठता २०७२ सालया तःभ्वखाचां थःगु छँ थुगु स्वयो सुन्धाराया धरहरा क्वःदगुलि अपः चिन्ता जुगु, ता ई निसँ धरहराया फलय चाहिल वम्हा वयकः सन्जोगं व उखुनुं मेथाय हे वांगु जुयो च्वना । थःगु छँ या प्वल्हँ कुतँ वसां वाता धःसा धरहरा क्वः दःगुलि हे अपः पीर जूगु जुयो च्वना ।

‘धरहरा क्वःदःगुलिं छँ दुगु स्वयो चिन्ता जुला’ वं धाला श्व दानय् धुंकयवं कपः नं धस्वात । छु ईलिपा प्वल्हँ चिय धुडा नं धरहरा मदयक गुलिं नुगः मछिं अःधरहरा धस्वाकय धुंक स्वयबलय मनहे चं चं धः । अः स्वय बलय न्हा याय्गु खाँ यां म्हागस थें च्वं ।

व जक मखु स्वनिगःया अपलं मनूतय्ता देगः फल्चा, मथत दुगुलिं अमि नुगः मछिं । थमनं पुजायाडः आस्था तयो वगु थाय् टेका न्वकः तःगु खानयवं मन भःभः न्ह ।

(पुरातत्त्व विभाग या धापुकाथं भ्वखाचां स्यंक-ब्यूगु ९२० गू सम्पदान मध्ये ८० प्रतिशत अथे धाय्गु च्यास व हिगू सम्पदात ल्हवनय-कानय व दानय् धुंकगु दः । अथेहे विश्व सम्पदा लागाया ११० मध्ये १०६ ल्हवनय् धुंकल)

गुलिं थासं दुडःच्वंगु छँ पुजाभू ज्वडः भ्वखाचां थुड तःगु थाय्या गणेद्यो मामां जूगु नं खानय् दः । आंगः चिरीबःगु गुलिं ग्वता दुडः च्वंगु छँ नपां जात्राडाय्कः च्वपुं अपुं दुगु देगः खाडः निराश जुयो च्वंगु दः । अजगु निराश मनय् अः आशां

जायो वगु दः । तः भ्वखाचां आनाला-थानाला मरुगु सम्पदा मुलः ल्हवडः दाडः ब्यूगुलिं चिरिबःगु मन अः स्वाडः ब्यूगु दः ।

पुरातत्त्वविभागया धापु काथं तः भ्वखाचां स्यंकः ब्यूगु ९२० गू सम्पदा मध्ये चय्व अथेधाय् ८१० गू सम्पदा ल्हवनय कानय सिधल । अथेहे विश्व सम्पदा लागा स्यंकः थुडः ब्यूगु ११० सम्पदा मध्ये १०६ ल्हवडः दानय् धुंकल । थुगु ज्या लिपा तस्कं हज्याडः च्वंगु पुरातत्त्व अधिकृत भीष्म बास्कोटां धायोदिल । तः भ्वखाचा लिपा खासा थें जक न्ह्यासां नं सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या बांलाक हज्यागु दः । राष्ट्रिय

पुननिर्माण प्राधिकरण सम्पदा संरक्षण शाखाय् खुदा ज्या सांम्हा वयकलं दानय्मःगु सम्पदा नं ल्हवनय्गु ज्या न्ह्याक च्वंगु दः ।

तः भ्वखाचा वय धुंकः न्हां थःथः गु छँ दाडः हल । दाच्छितक सम्पदा दयकेगुला मदयकेगुला दक इतिमिति काडः जुल । सम्पदा ल्हवनय्गु स्वयो सरकारं हदाय तयो निजी छँ त दानय्गु याता । निजी छँ दानय्गु थें पुरातत्त्विक महत्वं जःगु सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या अपुगु मखुगुलिं नेदा लिपातिनि न्ह्याकल । तः भ्वखाचां विश्व सम्पदा लागा दुनयँ हनुमान ध्वाका लागाया काष्ठमण्डप दशवतार च्यासिदेगः नपांया सम्पदात थुडः ब्यूगु खःसा यलय् पुलांगु प्यम्हा नारायण देगः तलेजु, योगनरेन्द्रमल्लया स्वालीत थुडः ब्यूगु खः । अथेहे ख्वपय् सिद्धिलक्ष्मी, वत्सला, फसिदेगः, नपांया देगः त थुडः ब्यूगु खःसा चांगु नारांद्योया देगलय् नं चिरीवाय्कः बिला ।

अथेहे बौद्ध सिङ्गु(स्वयम्भू) या स्तुपाय् नं बाँमलाक हे स्यंकला । राष्ट्रिय पुनः निर्माण प्राधिकरणय् न्हा निसँ लिपा थयंकः ज्या सांम्हा पुरातत्त्व अधिकृत बास्कोटां सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या न्हां हदाय मतसां लिपा बांलाक हज्याता । सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या छँ दानय्गु थें अःपुमजु,अःसंस्कृति मन्त्रालयया पुरातत्त्व अधिकृत जुयो ज्या सांम्हा वयकलं सम्पदा ल्हवनय् बलय् भीगु थःगु मौलिक पहः सांस्कृतिक पक्षजक मखुसँ राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय मापदण्डता नं बिचःयाय्मः । सर्वसाधारणं धःसा सम्पदां मधाइगुलिं सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या न्हां छुदाँ लिपा लागू खः धायोदिल ।

सच्छिव डयखुगुगु स्वप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

अलय् सम्पदाया महत्व थुसेलिं थुगु ज्या हज्याता गनां स्थानीय सरकारया, ग्वाहाली, गनां जनताया ग्वाहाली, गनां विदेशीया ग्वाहालिं सम्पदा ल्हवडः हल । नेपाली सम्पदाया ल्हवनय्गु ज्या श्रीलङ्का, अमेरिका, भारत, चीन व स्वीसया ग्वाहाली हदाया लागु खाँ काडः दिल ।

उब्ले रानीपुखु, काष्ठमण्डप व धरहरा मथां दय्के मफूगुलिं जनतां सम्पदा ल्हवनय्गु चतारं जुय मफूगु खाँ ल्हाता । अलय् उगु सम्पदा ल्हवनय् धुंक जनताया आशा चुलि जाल । सर्वसाधारणया आस्था नपां स्वापु दःगु धरहरा दांसेलिं अमिगु मन लयतःगु खाँ वयकलं काडः दिल ।

नेपः या धार्मिक, सांस्कृतिक व ऐतिहासिक म्हासिङ्का नपां स्वाडः च्वंगु सम्पदात ल्हवनय्गु खाँय फुक्कसिया चासो व चिन्ताया खाँ जुल । अलय सम्पदा ल्हवनय्गु लिपा लागुलि छुं प्राविधिक खाँ नं दःगु खाँ वयकलं धायोदिल । अलय प्राधिकरणं सम्पदा ल्हवनय् कानय्ता हदाय तय्गुलि प्यंगूगु थासय् तःगुलि नं श्व ज्या लिपा लागु खः । प्राधिकरण न्हापां निजी छेँ, वनलिं स्वास्थ्य संस्था व ब्वनय् कुथि तःगु खाँ नपां वास्कोटा जुं ल्यं दःगु सम्पदा ल्हवनय्गु थुगुसी सिधैला धायो द्यूगु दः । अपलं थासय् यक्व ज्या जूयो च्वंगु दः धायो दिल ।

२०७२ सालया तः भवखाचां ९२० सम्पदात स्यंकः ब्यूगु खः । विश्व सम्पदा लागाया १७० गू अलय् स्वनिगया मुक्कं ४०६ गू अलय् स्वनिगः पिनय् ३४४ सम्पदां स्यंगू राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरणं ल्या पिब्वयो तःगु दः ।

बौद्धनाथः



भवखाचां स्यंकगु राजधानीया बौद्धनाथ स्तुप धःसा आनाया स्थानीय स्तरं हे ल्हवन । भवखाचां प्रभावित विश्व सम्पदाया धलः खय नाजःगु सम्पदा मध्ये बौद्ध स्तुपा दकलय मथां दानय् सिधःगु खः ।

ऐतिहासिक व पुरातात्विक सम्पदां ल्हवनय्गु ज्या मन्ह्याक

बलय् हे बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समितिं सरकारया भरय् मचवंसे थःहे हज्याडः दांगु खः । तःभवखाचां बौद्ध स्तुपा चिरीबायक ब्यूगु खः । गज्जू नं फस्वता । बौद्धनाथ क्षेत्र विकास समितिया नायो सम्पूर्ण कुमार लामां -‘स्तुपाया बांमलागु अवस्था स्वय हे थाकुल, उकिं ल्हवनय्गु ज्याखय् थःपुं हे हज्याडः याडाः धायो दिल । बौद्धनाथया अवस्थाया धरोहर बौद्ध नाथ स्तुपा मथां दय्केता स्थानीयया घ्वासां मथां दानय् धुंकगु खः । समितिया न्हयलुवाय २०७२ मंसिरय् न्ह्याकगु ज्या २०७३ कार्तिकय् क्वचःगु १८ करोड ४५ लाख लागत तुइगु धःसां भातिचा अपः तुत ।

रानीपुखु



तः भवखाचा ब्वःगु डादा लिपा रानीपुखु न्हापा याय्थे च्वंक हे दांसां दश्वी दश्वी अनेक विवादत मवगु मखु । येँ महानगरं दय्केगु धःगु रानीपुखुली कंक्रित तयो दयेकगु खाँ जूसेलिं विवाद वयो लिच्युसेलिं ख्वपया जनताया ग्वाहालीखय् राष्ट्रिय पुनः निर्माण प्राधिकरणया जिम्माय् रानीपुखु स्थानीय हलज्वलं छ्यलः मल्लकालीन पहलय् हे दय्कल ।

धरहरा

तः भवखाचा ब्वगु खुदालिपा धरहरा नं धस्वाकल । अः दय्कगु धरहरा आधुनिक व भूकम्प स्यंकय् मफूगु काथं दांगु प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीं उलेज्या यागु खः ।

उलेज्या याय् धुंक थुकिया पिनय्या ज्या अजनं बाकी दःनि , सर्वसाधारणपुं धरहरां येँ दे स्वयो च्वंगु दः । गुकीं अमिसं भवखाचां त्याकगु मति तःगु खाँ बिजुली बजारं वम्हा नेत्र दाहालं काडः दिसे च्वय वानय् बलय् भवखाचा लुमाडः वै गयापु धःसा मजु ।

ल्हवनय्-कानय् लिपा वसन्तपुरयां ख्वः सिकगु थें जूगु दः । देशं दुनय् व देशं पिनय्या पर्यटकपिन्ता योगु थाय् अः तस्कं बांला । सिंया टेका न्वकः तःथाय् अः ल्हवनय् धुंकः सर्वसाधारण जनता लयतःगु दः । नौतले दरवार व गद्दी बैठकया सौन्दर्य स्वय बलय् न्हापाया दुःख ताडः वां ।

काष्ठमण्डप :

राजधानी काठमाण्डौया नां छ्यगु लिसे स्वापु दःगु काष्ठमण्डपं हकनं सुन्दरता पिब्वफःगु अपलं बिवाद दःसां स्थानीयपुं थः हे हज्याडः ज्या क्वचायकगु दः ।

यलया दरवारः

यलया दरवार दुनयँ दःगु सम्पदात नं भवखाचां थुडः ब्यूसां स्थानीय जनताया ग्वाहालीं दानय धुंकगु दः । ऐतिहासिक थासय बांलाक छायाप्युगु दः । देगः या फलय च्वडः बुढाबुढी स्वस्वं लयतायो च्वंगु दः । भवखाचा लिपा अःदय्के फै मखुला धाय्गु खाँ च्यासलया राम भक्त अवालं धायो दिल । अथेनं स्व स्वं देगः हकनं दानय धुंकल ।

स्वपया लायकुः

तः भवखाचां ख्वप लायकुलिया अपलं सम्पदा थुडः स्यंकः बिल । गुकिं उलि बांलागु ख्वप दे तस्कं कना चाय्पुगु थाय् याडः बिल । थुडः स्यंगु सम्पदात स्थानीय सरकार नपां स्थानीय जनताया ग्वाहालिं निजी छँ स्वयो न्हापा सम्पदात ल्हवनय कानय्गु ज्या जुल ।

गुम्बा दयेकगु धः सा लिपाः

सम्पदा ल्हवनय कानय् याःसां गुम्बा दयेकगु धःसा बिस्तार खानय् दः तः भवखाचां सच्छिदा स्वयो अपः पुलांगु २५० गुम्वात स्यंकः ब्यूगुलिं अजनं अपलं गुम्वात दानय् मफूनि ।

सम्पदा ल्हवनय कानय् खय् 'स्वाभिमानि' ख्वप देः सम्पदा ल्हवनय कानय् ज्या गुलिसिनं विदेशीया ग्वाहाली काय्गु मति तःसा ख्वप नगरपालिकां धःसा थःगु तुतिखय् दाडः ल्हवनय कानय् ज्या याता । स्थानीय जनताया ग्वाहाली कायो थीथी उपभोक्ता समितिपाखं ल्हवनय-कानय ज्या हज्याकगु थुगु नगरपालिकाया स्वाभिमानया कपः लोकंहवा नांजःगु डातापोल्हँ थें धस्वाडः च्वंगु दः ।

ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं नगरपालिका दुनयया गुलिनं सम्पदा ल्हवनय कानय जुल । वफुकं नेपःया सर कार व स्थानीय तहपाखं हे जुगू खाँकाडः दिसे तः भवखाचा लिपा थाय् थासं थी थी ग्वाहालीया खाँ वःसां उकि दुनय् थःगु पहः मरुगु धायो गुलिं मकायागु खाँ काडः दिल । वयकलं नेपाल सरकार व जर्मन सरकारया दथ्वी ख्वपया ल्हवनय्गु खायँ सम्भौता जुसांगुलिं खाँ सहमती याय् मफैगु काथंया जुगुलिं मकायागु खाँ काडः दिल ।

ख्वप हिगू सम्पदा ल्हवनय्ता जर्मन सरकारकय् १ अर्ब २० करोड तकाया सम्भौता जूगु खः । अमिगु नीति नियम व निर्देशन काथं मछिंगुलिं जिमिसं सम्भौता हे रदयाडागु खाँ काडः दिल । सम्भौताखय् निर्देशक समिति अमिपुं न्हयलुवाय हे दय्के

सच्छिद डय्खुगूगु स्वप पौ, बःछि पौ(पाक्षिक)

मःगु, निर्देशक समितिं धःथें ज्या सानय् मःगु, सम्पदां प्राचीन स्मारक संरक्षण ऐन २०१३ या अखः दण्डी व सिमन्टी नं छ्यलय् फैगु खाँ नं न्हिथाडः तःगु खाँ काडः दिल ।

अथेहे ल्याचाया परीक्षण, जर्मनी लेखा परीक्षकं याकय्गु मुद्दा मामिला जुसा जर्मनी अदालतय् चलय याय्गु थजगु गम्भीर खाँ त दःगु खाँ काडः दिसे वयकलं ख्वप नगरपालिकां जिमिसं व फुक्क हिलय मः धाया बलय जर्मन पक्षं सम्भौता छध्वः, छगू खाँगवः, कमा, व दिक्चिंतक हिलय्गु मखु धःसेलिं जिमिसं नं सम्भौता छ्यलय् मफैगु खाँ तयानिं सम्भौता रद्द जुल ।

अजगु सम्पदात मध्ये डातापोल्हँ, भैलदेगः नपां अपलं महत्वं जःगु सम्पदात ल्हवनय धुंगु दः धायोदिसे वयकलं तः भवखाचा लिपा ख्वप नगरपालिकां ५८ गु फल्चा, ३६ग देगः, गुखा द्यो छँ, हिंस्वंगः पुखु, गुगु सत्त, च्यापु ल्वहँहीति व च्यागः तुथिं नपां मेमेगु याडः डागू सम्पदा दय्के धुंगु खःसा अः २५ गू सम्पदात दाडः च्वंगु दः । पुर्खा दय्कः, त्वःत तकगु नासो जिमिसं थःगु हे तुतिखय् दाडः सम्पदात ल्हवडा । नगरबासीपिनिगु साथ व ग्वाहालीं सकलसिया कपः धस्वाक जुय दतः । तः भवखाचां ख्वपय २१५ सम्पदात स्यंकः ब्यूगु खः ।

पुननिर्माण प्राधिकरण तःला

- सुशिल ज्वाली

तः भवखाचां स्यंकगु पुनः निर्माणया ज्या अपलं क्वचसेलिं राष्ट्रिय पुन निर्माण प्राधिकरण खारेज जुगु नं प्यदा दत । २०७२ पुसय् निःस्वांगु प्राधिकरण अपलं ज्या क्वचाय्के धुंकः २०७८ पुसय् खारेज जुल ।

राष्ट्रिय पुननिर्माण प्राधिकरण कार्यकारी प्रमुख सुशील ज्वालीं प्राधिकरणं खुदाया इलय कःगु ज्ञान व अनुभव विपद् उत्थानशील नेपाल दय्केता छ्यलय् फैगु खाँ काडः दिल । सम्पदा ल्हवनय कानय्सं स्थानीय तह व जन सहभागिताता नपां कःघागुलि तः लागु खः । नपां थी थी पंगः व हाचां गायो ल्हवनय कानय्या ज्या हज्याकगु, भौगोलिक जटिलता, राजनीतिक सङ्क्रमणया थाकुगु अवस्था हाचां गायो भीसं थुगु अवस्था थ्यंकागु खः । राजनीतिक दलं याडः प्राधिकरणया न्हयलुवा ह्यगु नं प्राधिकरणया नीतिता एकरूपता ब्यूगुलि राजनीतिक दलता न सुभाय् धायो दिल । वयकलं पुननिर्माणया इवलया ग्वाहाली यापुं २४१ गू स्वयो अपःगैरसकारी संस्थात, नेपः ता क्वः छयुथें पुनः निर्माणय् ग्वाहाली यापुं दातु निकायता नं सुभाय देछासे ल्यं दःगु ज्या सरकारया स्वापु दःगु निकायता लः ल्हाडः विदा जूगु खः । ल्यं दःगु ज्या पुरातत्व विभागं स्वई ।

स्वप नगरपालिकाया ज्या भक्तः त

न्हूगु वर्ष २०८२ या भिन्तुना ज्याइवः



२०८१ चैत्र ३० गते

समस्या ज्यंकय्ता मदिवक जनतानपां ला व लुसि थें क्वात्तुगु स्वापु तयो हज्याय मःगु, अलय नगरपालिकां अभिभावक (मायो बायो) या भूमिका निर्वाह याय् मःगु खाँ खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खवप नगरपालिकाया सभाकक्षसं जूगु बिस्का जात्रा व न्हूगु वर्ष २०८२ या भिन्तुना नगरपालिकाया ज्या साडः च्वंपुं सुचूकुचु ज्यामि (सफाई मजदुर) पुं नपां काल बिल याडः दिसे कर्मचारीपिसं इलय हे ज्या मसांगुलिं ख्यालि भाजु रामशेखर नकःमि जुं ख्यालपाखं सचेत यागु खाँ कुलः दिल ।

वयकलं अपलं जनसंख्या द्वह्वसेलिं फोहर नं उलि हे जुइगु त्वनय्गु नाः मगाइगु, खुँ लुच्चात अपः दयो लुटेयाडः नैगुलिं उकिता नगरपालिकां पानय्मः धायोदिल । नपां वयकलं भ्रष्टाचार धाय्गु घुस नैगु जक मखु इलय हे ज्या मगाइगु नं खः धायोदिसे इलय हे मज्यू, मगाता पानय् मफूसा नोक्सान जुइगुलिं जथाभावी फोहर याइपिन्ता दण्ड जरिवाना याय् मः धायो दिल ।

वयकलं शाखा उपशाखां योजना दयकः ज्या याःसा उकिं वैगु द्वया जवाफदेहीता कुबिय फैगु खाँ ब्याकसे पिनय नं

स्वयबलय् खवप्य बांला धायो च्वंगुलिता भीसं अजनं वस्वयो बांलाकये फः । उकिं कानुनं थमनं ज्या मयाइगु उकिता डालः हज्याय्गु ज्या कर्मचारीपिनिगु जूगुलिं दत्तात्रय, तःमाही, लायकुली प्वल्हंतय् तयो तःगु नाः द्यांकीत चिईकेगु ज्या बांलाकः याय् मः धायो दिल । वयकलं बर्षा जूसेलिं धः या निकास प्वः तिइगु, गना पाँती थवकः डेंगु ल्वय जुइगु थजगु ज्या मजूईकेता अःनिसें हे बिचः, याडः याय् मः धायोदिल । प्रमुख प्रजापति जुं बिस्का जात्रा जक स्वः वइगु मखुसिं थानाया सुचूकुचु, मथ, देगः नं स्वः वइगुलिं अजथाय् वलागः सिमा घायें बुयो च्वंगु, भलर गुड, बाँमलाडः च्वंगु स्वयो देश विदेशया स्ववैपुं अपलं स्वकुमि भाजु मयजु पिनिगु मन्य बाँमलागु लिचवः लाकः वानिगुलिं इलय हे स्वयो बांलाकय्ता ज्या ब्वयो दिल ।

वयकलं सुचूकुचु ज्यामिपिसं थःगु जिउ नं स्वयो माक्स, पञ्जा, बुट व सफाई मजदुरया वस (ड्रेस) मफ्यूसें मगा धायोदिसे अनुशासित कर्मचारीपिसं थ्वं, ऐला, चुरोट त्वनय् मज्यूगु खाँ नपां अमेरिका व चीनया ब्यापार युद्धया खाँ नं काडः दिसे संयम जुयो वार्तायाःसा वार्ता व मखुसा सास दतले ल्वाय्ता नं

ग्याइमखु धायोदिल ।

ज्या इवःसं वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष नपां वातावरण व पर्यटन समितिया कजि गथे जिवय्ता बः तानय्मः अथेहे दिमागता नं बांलाक तय्ता अलय् मन चवजाय्केता थजगु भिन्तुना कालबिलया ज्या इवः त याय् मःगु खाँ नपां कर्मचारीपिसं ई बांलाकः छ्यलय् सय्के मः धायोदिसे बः छिया छकः जुइगु सुचुकुचु ज्या इवः सं सुचुकुचु ज्यामित वयमःगु खाँ नपां मेपुं रसरड्गं लयतायो च्वनिगु इलय् भकय् सफायाय्गु ज्या खय् जुयो च्वनय् मालिगु खाँ कुलः जनता लयतःसा भीता नं लय वैगु खाँ काडः दिल ।

कासामिपिसं कासा नपां ब्वनय्गुलि नं बिचः याय् मःगु

चैत्र ३० गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खप नगरपालिकां कासाता हृदायतयो ज्या साडः वगु खाँ कुलः दिसे ‘भक्तपुर अन्तर-नगर कासाया धिंधि बल्ला’, ब्वनय्कुथि ब्यागु कासाया धिं धिं बल्ला व मदिकक कासा स्यडः वयो च्वंगु थुकिया दसु खः धायोदिल ।

भक्तपुर जिल्ला टेबुल टेनिस संघया गवसालय् जूगु भिन्तुना कालबिल ज्या इवःसं प्रमुख प्रजापति जुं कासामिपिसं कासा नपां ब्वनय्गुलि नं उलि हे ध्यान तयमः धायोदिसे कासामिपिसं देया नां तय्गु मतिं कासा म्हितय् मःगु, राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय घटनाया खाँत नं थुइकः च्वनय् मःगु देया सार्वभौमिकता सुनं क्वत्यलः धःसा उकिया विरोधय् सः नं तय् फय्कः च्वनय् मःगु खाँ काडः दिल ।

चीन व अमेरिकाया दश्वी व्यापार युद्ध जुय फःगु खाँ कुलः दिसे वयकलं अमेरिकां चीनया सामानय् अपलं अपः कर काय्गु खाँ क्वछ्यसेलिं चीन नं अमेरिकी सामानय् कर अपः काय्गु खाँ क्वः छय्से वार्ता याय्गु जूसा खापा चः ल्वाय्गु जूसा सास दःतले लिचिलय् मखु धःगु खाँ नपां कासामिपिसं नं शत्रुया हःनय् कपः क्वमछुसें दतय जुयो ल्वाय्गु आँट याय्मः धायोदिल ।

खप नगरपालिका वडा नं.४ या वडाध्यक्ष नपां युवा खेलकुद समिति या दुजः उपेन्द्र सुवाल नगरपालिकां कासामिपिन्ता

सच्छिव डय्खुगुगु स्वप पौ. ब.छि पौ(पाक्षिक)

वयकलं सुचुकुचु ज्यामितय्गु ज्यायाता ल्यज्या याडः बांलाकः ज्या साड, च्वंगुलि सलाम धायो बुखाँ नपां प्याहाँ वगु नपां बहनी-बहनी फोहर वाय हैगु ज्या मजुइके मःगु अलय ध्वगिगु व ध्वमगिइगु फोहर छखय् लिइक तय्ता बाल्टिन इडः बियागु खाँ कुलः दिल ।

ज्या इवः सं वडा नं.४ या वडाध्यक्ष नपां वातावरण व पर्यटन समितिया दुजः उपेन्द्र सुवाल, मेम्हा दुजः मञ्जु मैयाँ लाखाजु, श्यानितेशन उप-शाख प्रखुम दिलिप कुमार सुवाल व वडा निरीक्षक रामकृष्ण प्रजापतिजु पिसं नं बिस्का जात्रा व न्हैगु वर्ष २०८२ या भिन्तुना देछायो दिल ।



बांलागु मौका बियगु कुतः याडः च्वंगु दः धायोदिल ।

अखिल नेपाल टेबुल टेनिस संघया नायो बिजेन्द्र हमाल टेबुल टेनिसया मुख्य स्यनामि जुयता तः लाम्हा मोहनदास वासुकलाता लस हांसे बासुकलां याडः वगु संघर्ष कासामिपिसं सय्के मः धायो दिल ।

भक्तपुर जिल्ला खेलकुद संघया नायो प्रेम कृष्ण खबुर्जाया नायोसुई जूगु उगु ज्या इवःसं मू स्यनामि मोहन दास बासुकला जुयाता प्रमुख प्रजापति जुं हानय् ज्या याडः द्यगु खःसा छ्येँ बल कासाया धिं धिं बल्ला सं न्हाप, ल्यू व ल्यूया ल्यू लापुं कासामिपिन्ता मेडल व दसिपौ लः ल्हाडः दिल ।

नगरपालिका भीगु हे संस्था खः
इलयहे करपुल ग्वाहाली याय्नु

जापानिज भलिबल स्यनामि ख्वपय्

२०८२ वैशाख ८ गते

नेपःया भलिबल कासा च्वजय्केता सन् १९७६ य् नेपालय भलिबल प्रशिक्षकया भूमिकाय् नेपाली भलिबल पुचःता स्यँ वम्हा जापानिज स्यनामि हारूयो हाइसो सांस्कृतिक नगर ख्वपय चाह्यू वगु दः ।

वयकता ख्वपय नेपाल भलिबल संघया न्वकु गौतम प्रसाद लासिव, जिल्ला भलिबल संघया नायो बिनोद चरण राय, भक्तपुर नगरपालिका युवा तथा खेलकुद समितिया कजि नपां वडा नं १ या वडाध्यक्ष श्याम कृष्ण खत्री, नगर खेलकुद समितिया न्हपा याय्म्हा कजि रबिन्द्र खर्बुजा, जिल्ला भलिबल संघया न्वकु दीपक थापापुं नपां जिल्ला भलिबल संघया पदाधिकारीपुं व कासाह्योमिपिसं लसकुल याडः द्यूगु खः ।

जापानिज भलिबल स्यनामि हारूयो हाइसो जुं सन १९७६ व १९७७ नेदा नेपाल राष्ट्रिय भलिबल टिमता स्वयमसेवक (ग्वाहालिमि) जुयो प्रशिक्षण व्यूगु खः । नेपालय भलिबल कासाया प्राविधिक स्तरया विकास व न्हपा याय्पुं कासामिपुं व स्यनामिपिनिगु भलिबल कासाय् ख्वपः वगु ग्वाहालीया खाँ ल्हाय्ता वयक नेपालय भःगु धःगु दः ।

नेपाल भलिबल संघया न्वकु गौतम प्रसाद लासिवां जापानया भलिबल स्यनामिपुं व प्राविधिकपिसं नेपाल इलय-ब्यलय सय्केगु मौका दःगु व ऐतिहासिक सांस्कृतिक नगरी ख्वपय जापानिज भलिबल प्रशिक्षक, निर्णायक व कासामिपुं

चाह्यू वयो च्वंगु खाँ काडः दिल । वयकलं छलफलय् नेपःया राष्ट्रिय खेल भलिबलया विकास याय्ता न्हूँ न्हूँगु प्रबिधित प्रशिक्षणया इवलय् लागु याय्गु कुतः जुयो च्वंगु खाँ काडः दिल ।

ज्या इवः सं जिल्ला भलिबल सङ्घ भक्तपुरया नायो बिनोद चरण राय जुं नेपःया भलिबल कासाया विकासया लिधंसा दय्केता जापानिज प्रशिक्षक जु या योगदान अपलं दःगु खाँ काडः दिल । वयकलं अः नेपः या प्रशिक्षक व कासामिपिन्ता वय निसंया आधारभूत प्रविधि निसं बांलाकः सय्केगु तालिम बियमः धायो दिल ।

ज्या इवःसं नेपः या भलिबलकासाया, पूर्व मुख्य प्रशिक्षक कपिल किशोर श्रेष्ठ जापानिज गुरु हारूयो हाइसो जुं स्यंगु ई याता लुमांकः कासामिपिन्ता अनुशासित व प्रविधिजाय्क बिङ्गु ज्यायाता च्वछायो दिल ।

अथेहे नेपाल भलिबल संघया सल्लाहकार रेशम गुरुङ व नगर खेलकुद समितिया न्हपायाय्म्हा कजि रबिन्द्र खर्बुजां नं कासा हछ्याय्गु व अनुशासनया बारे न्वचु तयो दिल । श्वनं हाँ जापानिज प्रशिक्षक जु ख्वपया लाय्कुं, तःमाही, डातापोल्ह्या किपा च्वयो द्यूगु नपां राष्ट्रिय कला संग्रहलय स्वः भाल । वयकलं ख्वपया सम्पदा ल्यंकः भिंक तःगु याता च्वछःसे श्व थाय देगः देगः या ख्वप दे थें जूगु खाँ काडः दिल ।

बिस्का जात्रा क्वचाल

ख्वपया लोकंहवागु बिस्का जात्रा २०८२ वैशाख ५ गते तालाक्व त्वाल्य लाहामरुम्हा ल्योसिंघो क्वथल ।

वैशाख ४ गते ख्वपया नगरबासी पिसं ख्वप दे डांकः



द्योस्वगं बियो ब्व छाय्गु ज्या इवः नं यात ।

२०८२ वैशाख ७ गते आइतवार ख्वप नगरपालिका वडा नं. ५ भेलुखेलया कुथुसुब्बा दुगुद्योया देगः दानय् धुंकः गःजु छुयगु ज्या नं क्वचाल ।



थःगु ल्वय इलय हे सिइकः उपचार याय् मः

वैशाख ६ गते



खप नगरपालिका वडा नं. ४ या ग्वसालय जूगु मचा छँया क्यान्सरया विषय शनिवार जुगु स्वास्थ्य शिविरसं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं शिविर तःलाय्मः धायो दिसे मि, नाः, ल्वय व शत्रुता कःलि खांसा थःता हे मभिं जुइगुलिं थःगु ल्वय छु खः धाय्गु खाँ इलय हे सचेत जुयमः धायो दिलसा ल्वय सुचुकः तय्गु धाय्गु खिकला गां तपुयो तयगु छन्हू नं छन्हू नाः वइगु थें खः उकिं विदेशय उपचार यो वानय् बलय लौं खर्च हे लाखौं तुइगु ल्वय पुलांजूलकिं लांकय् थाकुयो छँ बँ मियो उपचार याडा नं मलानय् फःगुलिं खप नगरपालिकां खप अस्पताल चाय्कः जनताता अःपुक स्वास्थ्य सेवा बियो वगु खाँ ब्याकः दिल ।

प्रमुख प्रजापति जुं अस्पतालय अः सिटिस्क्रान थजगु

आधुनिक उपकरण नपां छयलः स्वास्थ्य परीक्षण याडः वगु खाँ कुलः दिसे उसायँ बांलाक तय्ता जिवय् निंगु नसा नय्ता धायो दिसे स्वास्थ्य हे धन खः उकिं मदिकक स्वास्थ्य जाँच याडः स्वास्थ्य नागरिक जुयो समाजविकासय ग्वाहाली याय्ता वडावासीपुं तत्पर जुयमःगु खाँ कुल दिल ।

खप अस्पतालया निमित्त मेडिकल डाइरेक्टर डा. मजेश प्रताप मल्लं स्वास्थ्यसं बाँमलागु पहः मव तलय् अस्पतालय मवैगु बानी त्वःत सामान्य लक्षण खानय दयवं हे अस्पतालय वानय्गु, इलय हे उपचार याय् फःसा क्यान्सर थजगु ल्वय नं लांकय् फँगु खाँ ब्याकसे शिविरया रिपोर्टय सामान्य, असामान्य वा असाधारण पहः खानय दःसा आँतय जुय मज्यू धायोदिल ।

नेमकिपा भनपा ४ या उपाध्यक्ष नपां निवर्तमान कार्यपालिकाया दुजः कृष्ण लक्ष्मी दुवालं २०५५ साल निसें मचाछँ, दुरुष्वःया क्यान्सरया स्वास्थ्य शिविर मदिकक न्ह्याकः वयो च्वंगु दकलय् न्हापां शिविर तयाबलय् क्यँ वपुं मिसात जकं मखुसँ डाक्टरत नपां गयागु खाँ ब्याकसे अः सचेतना वसेलिं अःपुगु खाँ काडः दिल ।

वडाध्यक्ष उपेन्द्र सुवाल(४) या सभानायोलय् जूगु औपचारिक ज्या इवः सं वडाया दुजः विष्णु केशरी दुवाल व वडाया नर्स इरा त्वायना नं न्वचु तयो द्यगु खः । स्वास्थ्य शिविरय् १५६ म्हा स्थानीय मिसातय्सं स्वास्थ्य परीक्षण याकगु खः ।



स्वास्थ्य शिविर

वैशाख ६ गते

अथेहे खप नगरपालिका २ नं वडा कार्यालयया गवसालय शनिवार न्हयँ, न्हयुप व काँथु (ENT) या निः शुल्क स्वास्थ्य शिविरया उलेज्या याडः दिसे खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं खप नगरपालिकां नगरवासीपिनिगु स्वास्थ्यता हदाय तयो सच्छिगू शैय्याया खप अस्पताल नपां सहरी स्वास्थ्य क्लिनिकत चाय्कः तःगू खाँ कुल दिसे वडावडाय् नर्स तयो छँ छँ नर्सिड ज्या इवः न्ह्याकः निःशुल्क व म्हवचा जक शुल्क कायो स्वास्थ्य शिविरत चाय्कः वयागु खाँ काडः दिल ।

वयकलं ज्या साडः नैपुं ज्यामितयगु स्वास्थ्य हे धन खः धायोदिसे स्वास्थ्य भिंकः तयूता इलय् ब्यलय् स्वास्थ्य जाँच याकः तयमःगुलि बः याडः दिल ।

वडाध्यक्ष हरिप्रसाद बासुकला (२) जुं नेमकिपाया निर्वाचन घोषणापत्र काथं खप नगरपालिकां जनताता स्वास्थ्य उपचार व शिक्षाख्य हदाय तयो ज्या साडः वगु खाँ काडः दिल ।



वडाया दुजपुं श्याम सुन्दर मातां, मञ्जु माया लाखाजु (जति) व स्थानीय सुर्य नारायण फैजु नं न्वचु तयो द्यूगु खः । शिविरय् खप अस्पतालया चिकित्सक व स्वास्थ्य कःमिपिसं सेवाग्राहीपिनिगु स्वास्थ्य जाँच यागु खः ।



मिटामिन ए क्याप्सूल नकल

खप जिल्लाया थी थी वडाया खुल्ला दःपुं निसैं डादां क्वयया मचातयूता मिटामिन ए क्याप्सुल व किमीया वास नकल ।

इनाप

खप नगरपालिका पाखं पिथाड च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु त बियो ग्वाहाली याड दिसैं । उगु रचनाया ल्य ज्या याड पारिश्रमिक बियगु खाँ खप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक चवडा ।

सम्पादक
खप पौ

शैक्षिक अनुभव पितव्वज्या

वैशाख ८ गते

सेवानिवृत शिक्षक समाज भक्तपुरया पिथना 'शिक्षक अनुभव' ल्या १६ गूगु, या पितव्वज्या खप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं याडः दिसे सेवा निवृत शिक्षक पिनिगु ज्ञान / सीप अनुभव न्हँगु पुस्ताया लागिं प्रेरणा जुइगुलिं थःगु अनुभव व भोगयाड वगूलिता चवयो शैक्षिक इतिहास ब्वलांकः यंकयगु पाखय् हज्याय् मः धायोदिल ।

सेवानिवृत जुय धुकः या जीवनता हकनं चवजायकः क्रियाशील याडः तयता बौद्धिक श्रम त्वः मफिइकसे हज्यायकः यंकयगु खाँ व्याकसे वयकलं शिक्षकपुं न्हँ न्हँगु प्रविधिनपां सत्तिकः सयक वानय्मः धायोदिसे

सिद्धान्तहीन, राजनैतिक पार्टी तयसं थःगु आजुइ गुब्लें थ्यंकय् मफैगु खाँ कुलः दिसे शासक दलत सरकारय् वानय्ता हे जक सिद्धान्त त्वःतः राजनैतिक अपराध याडः चवंगु दः धायोदिल ।

नेमकिपां पुँजीवादी सरकारय् वानय् मखु दक क्वः छ्यूसेलिं नेमकिपाया अपलं नेता, कार्यकर्तापिन्ता एमालें थःगु पार्टी लोभ कयँ कयँ दुकगु खाँ स्वाडः दिसे वयकलं न्हँगु पुस्ताता राजनीतिनपां घचायकः तापाक्क तयगु ज्या शासक दल तयसं याडः चवंगु खः धायो दिल ।

प्रतिनिधि सभासं विचाराधीन शिक्षा विधेयक संविधानया मति व सघीय संरचना काथं शिक्षा विधेयक पारित जुयमः धायोदिल ।

सेवा निवृत शिक्षक समाजया निःस्वानामि नायो नाति कवां जुं निवृत जीवनता अजनं मन हवयकः क्रियाशील याडः



तयता समाज निःस्वांगु खाँ व्याकसे छप्पा छधिजुयो हज्यागु बल संघर्षया इलय तस्क बांलागु ज्या याइगु खाँ काडः दिल ।

समाजया दांभारी विश्वराम कवां जुं शैक्षिक लागाता थौया ई तक थ्यंकय्ता ज्या साडः दयूपुं न्ह्यलुवापिन्ता हांसे 'शैक्षिक अनुभव' ता वैगु दिनय अझ स्यल्लाक पिकाय्गु खाँ काडः दिल ।

सेवा निवृत शिक्षक समाजया नायो अम्बिकामान मानन्धरया नायोसुई क्वचगु उगु ज्या इवः सं समाजया छ्याञ्जे शेर बहादुर डाखुसी, सम्पादक ज्ञान सागर प्रजापति, न्वकु रामगोपाल कर्माचार्य व दुजः तुल्लिराम ग्वाछां नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

मू पाहाँ प्रजापति जुं समाजया न्हँपुं दुजः पिन्ता खादा क्वखाय्क लसकुस याडः द्यूगु खः ।



नपालः भाल

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जु नपां नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाया प्रमुख प्रशान्त बिष्ट नपां भक्तपुर जिल्लाका पूर्व प्रजिअ खगेन्द्र प्रसाद रिजाल, बिमल डाँगी व सुदिप भट्ट खप नगरपालिकाय् भायो नपालाडः दिसे थःथःगु बिचःकाल बिलः याडः दिल ।

खवप कलेज अफ इन्जिनियरिङ QAA प्रक्रियाया लागिं पूर्व परीक्षण भ्रमण ज्या इवः उलेज्या

वैशाख ८ गते



विश्व विद्यालय अनुदान आयोगया Educational Quality Assurance And Accreditation council पाखं खवप कलेज अफ इन्जिनियरिङ या QAA प्रक्रियाया लागिं निःस्वांगु Peer Review Team पाखं २०८२ वैशाख ८, ९ व १० गते जुइगु पूर्व परीक्षण भ्रमणया ज्याइवः उलेज्या याडः दिसे खवप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नीछगू सदिया पंगः त चिइकः हज्याय फःपुं प्राविधिकपुं ब्वलांकय्गु तातुडः खवप नगरपालिकां नेगु इन्जिनियरिङ कलेज निःस्वांगु खौं काडः दिल ।

कलेजेय सार्वजनिक बिदात म्हवचा यासे अध्ययन अध्यापन व ज्या इवः त न्ह्याकः यंकय्गुलि बः यासे आंगिक क्याम्पस बाहेक मेगुलिता थप कार्यक्रमया सम्बन्धन मबियगु त्रिविया नितिंयाडः कलेजय न्हुं न्हुं कार्यक्रमत न्ह्याकय् मफयागु खौं ब्याकसे वयकलं विश्वविद्यालय व कलेजत अनुसन्धान केन्द्र जुय मःगु अलय नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु कलेजं ७७गु जिल्लाया ब्वनामिपुं व प्राध्यापकपुं ब्वनय्गु, ब्वंकय्गुलि ज्यासाडः च्वंगु खौं काडः दिल ।

खवप कलेज अफ इन्जिनियरया प्राचार्य सुनिल दुवाल दाच्छिया ज्या इवः काथं कलेजं खवप नगरपालिकापाखं चाय्क

तःगु खवप अस्पताल नपां सम्भौता याडः चिकित्सकया व्यवस्था याडः तयागु कलेजया प्राध्यापक ब्वनामिपुं व कर्मचारीपिनिगु लागिं स्वास्थ्य परीक्षणया सुविधा बियो वयागु खौं काडः दिल ।

वयकः कलेजया कक्षाकवथात स्मार्ट बोर्डया सुविधानपां आधुनिकरण याडः वयागु नपां साफू कुथि आधुनिकिकरण नपां आरामदायी काथं ब्वनय्गु ब्वंकय्गु व्यवस्था याडः वयागु खौं काडः दिल ।

प्रा.डा. जीवाराज पोखरेलं कलेजया परम्परा व परिवर्तननं नपां नपां यंकय् फःगु खौं नपां कलेजया वास्तुकला स्वयबलय् गौरव जुइगु खौं काडः दिल ।

वयकलं कलेज भौतिक रूपं सुसज्जित व प्राज्ञिक काथं सुसंगठित जूगु खौं काडः दिसे अः तक खय् १०२ गू शैक्षिक संस्थां QAA काय धुंकगु खौं काडः दिल ।

कलेजया प्रा. डा. राजु भाइ त्यातं कलेजं दयकगु स्वाध्ययन प्रतिवेदन SSR या बचा हाकलं पिब्वयो दिल ।

स्वन्हूया भ्रमणया न्हांगु दिवसं कलेजया ब्वनामिपुं नपां बैठक प्राध्यापकपुं नपां बैठक अलय कलेज स्वःवानय्गु ज्या इवः दःगु खः ।

**खवप नगरपालिकाता न्ह्याबले सफा,
सुगधर तय्गु सकल नगरवासीतय्गु कर्तव्य खः ।**

ब्वनय्कुथि हडतालं सामुदायिक शैक्षिकस्तर भन क्वहँ वानि



वैशाख ९ गते

‘थः म्वाबल्य हे याडः वांगु भिंगु, बांलागु ज्याखं मनूतय्ता अमर याडः तै । अवकाशलिपा थःगु जीवनं स्वयागु, फयागुखाँत च्वयो तक्य् फःसा उकिं न्हूंगु पुस्ताता मन ग्वाक्य् फै अल्य् न्हा व अः शिक्षा लागाय् छुगुलि पाता जक दाडः स्वय फै । थुगु खाँ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं बासु, मा.वि. पाखं अनिवार्य अवकाश कायो द्यूम्हा शिक्षक राजेन्द्र प्रसाद प्रधानया बिदाईया लागिं ग्वसः ग्वगु ज्या इवःसं काड दिसे न्हूंपु ब्वनामिपुं भर्ना व कक्षा सञ्चालन, एसईईया परीक्षा कापी परीक्षण, हिंन्यगू तगिंया परीक्षा काथं मछिनिगु काथं अनिशितकालीन विद्यालय हडतालं सामुदायिक ब्वनय्कुथिया शैक्षिक गुणस्तर भन भन क्वहँ वानि धायो दिल ।

वयकलं १० वर्षे सशस्त्र संघर्षया इलय नं ख्वपया ब्वनय् कुथित मन्थूगु खाँ कुलदिसे अः ख्वपया शिक्षा च्वजायो च्वंगु उकियाय् हे लिच्वः खः धायोदिल । नपां सामुदायिक ब्वनय्कुथि बन्द याः सा निजी ब्वनय्कुथिता फाइदा जुइगुलिं थुख्य पाख्य नं बिचः याय् मः धायोदिल ।

थःगु पेशागत हकहितका लागिं आन्दोलन याय्गु बाँमलागु खाँ मखु अल्य् उकिं लाखौं ब्वनामिपिनिगु भविष्यता कासा थें म्हितय्गु छुट सुयातां नं मरु धायो दिसे वयकलं ख्वपया सामुदायिक

शिक्षा बांलागुलि थानाया शिक्षक, व्यवस्थापन समिति व स्थानीय जनताया बांलागु ग्वाहाली खः धायो दिसे २०३६ साल तक ख्वपया शिक्षा अपलं लिपा लाडः च्वंगु खः । अः बांलाडः वयो च्वंगु दः थ्वस्वयो नं अज बांलाकय्ता सकलसिया ग्वाहाली व कुतः दय्मः धायो दिल ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिया नायो हरि प्रसाद वासुकलां शिक्षक राजेन्द्र प्रसाद प्रधान फुक्क नपां मिलय जुयो च्वनिम्हा खः धायोदिसे अवकाश लिपाया जीवन नं वयकलं शिक्षाया लागाय् हे छ्यलिगु विश्वास प्वंक दिल ।

शिक्षक प्रेमकुमार मगरं शिक्षक प्रधान नपां छुं भाति वैचारिक भावना पासां थी थी विषय खँल्हाबल्हा जुइबलय बिस्कं पहःया बिचः पिब्वसां वयक छम्हा बांलाम्हा शिक्षक खः धायो दिल ।

ब्वनय्कुथिया सहायक प्रधानाध्यापक राजकुमार ह्योमिखां लसकुस न्वच तयो द्यूगु उगु ज्याइवः या सभायो नायो प्रधानाध्यापक रवि प्रधान जुं याडः द्यूगु खःसा ज्याः इवः सं शिक्षक रामकुमार निरौलां नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

अवकाश जुम्हा शिक्षक प्रधानता मू पाहाँ प्रजापति जुं दोसल्ला डय्कः मतिनाया चिं लः ल्हाडः ब्यूगु खः ।

दे भिकयूता विश्वविद्यालय बांलायमः

वैशाख १० गते

विश्व विद्यालय अनुदान आयोग Educational Quality Assurance and Accreditation corencil पाखं खप नगरपालिकापाखं चायकः तःगु खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया QAA प्रक्रियायालागिं निःस्वांगु Peer Review Team (पी आर टी) पाखं वैशाख ८, ९ र १० गते पूर्व परीक्षण भ्रमण क्वचःगु नपां प्रतिवेदनय् लाहाचिंतय्गु ज्या इवः बुधवार क्वचाल ।

स्वन्ह्या पूर्व परीक्षण भ्रमणमा क्वचःगु ज्या इवःसं विश्व विद्यालय अनुदान आयोगया पाखं दयकगु मूल्याङ्कन प्रतिवेदनय् आयोगया पी आरटीया कजि प्रा.डा. जीवराज पोखरेल व कलेज सञ्चालक समितिया नायो नपां खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं लाहाचिं तयो दिल । वयकलं प्रशंसां क्वपवाय योगु अलय आलोचनां भिंगु लाँपुइ यंकिगु खाँ व्याकसे विश्वविद्यालय अनुदान आयोगता सुभाय देछायो दिल । नपां समाज हछ्यायूता दक्ष प्राविधिकपुं मदयकः मगागुलिं कलेजं देया लागिं जक मखुसैं संसारया लागिं योगदान याइपुं प्राविधिकत ब्वलांकय्गु बचं बियो दिल । दे हछ्यायूता विश्वविद्यालयत बांलाय मःगु खाँ व्याकसे वयकलं थःगु देता म्हागसया दे दयकेगु धायोदिल । २०७२ सालया भवखाचा लिपा १ अर्ब २० करोडका कोतिया सम्पदा ल्हवनय् कानय्या नामय् वगु विदेशीया ग्वाहाली खप नगरपालिकां मकःगु खाँ न्हिथांसे १९३ गू सम्पदात विदेशी ग्वाहाली मकःसैं कलेजया प्राविधिक ग्वाहालीखय् क्वचाय्कागु खाँ काडः दिल । नपां वयकलं कतया तुतिखय दाडः भ्नी आजुई थ्यंकय् मफैगु नं खाँ काडः दिल ।

ज्या इवः सं विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया पी आर टी या कजि प्रा. डा जीवराज पोखरेल जुं स्वन्ह्या अवलोकन भ्रमणया मूल्याङ्कन प्रतिवेदनया बःचा हाकलं पिब्वयो दिल । वयकलं खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया ब्वनामिपुं व प्राध्यापक पिन्के अनुसन्धानमा संस्कृति दय धुंगु खाँ न्हिथांसे कलेजं चिच्याहांगु (लघु) अनुसन्धान विद्यावारिधि व राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय सम्मेलनय् ब्वनामिपुं व प्राध्यापक पुं दुतिंगु बांलागु पक्ष खः



धायोदिल । प्रतिवेदन काथं कलेजं विधि व प्रविधि कः धाडः यागु ज्या, ब्वनामिपिन्ता मःगु फुक्क सेवा सुविधा बियो ब्यगु सबलता व प्रबलता नपां विद्युतीय अभिलेखीकरण यागु खाँ नपां कलेजं प्राविधिक परामर्श नीति दयकः ज्या यायूता सुभावा बियो दिल ।

खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया प्राचार्य ई.सुनिल दुवालं विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया सुभावता कलेजया गुणस्तर विकासय् ज्या लगय जुइगु खाँ व्याकसे सुभाव काथं कलेजया गुणस्तर च्वजायकेगु ज्या याय्गु बचंबियो दिल । वयकलं आयोगया अनुगमन न्हूंगु युगता ल्वःगु अजनं ताडः शैक्षिक ज्या इवः तः यायूता कलेजता मौका दैगु अलय कलेजय् विदेशी ब्वनामिपुं नं आकर्षित जुयो च्वंगु अलय देया धनकटा व मनाड बाहेकया ७५ गू जिल्लाय् ब्वनामिपुं ब्वडः च्वंगु खाँ काडः दिल ।

विश्वविद्यालय अनुदान आयोगया नबिना चौलागाई व हिरा श्रेष्ठपुं नं भःगु उगु ज्या इवः सं खप नगरपालिकाया जनप्रतिनिधिपुं नपां कलेज सञ्चालक समितिया न्वकु रजनी जोशी, रविन्द्र ज्याख, योगेन्द्रमान बिजुक्छें, हरिप्रसाद बासुकला, कृष्ण प्रसाद कोजु नपां कलेजया उप प्राचार्य रत्न शोमा प्रजापति व प्रा.डा. राजुभाइ त्यातपुं नं दुथ्याग् खः । अथेहे कलेज प्रशासन शाखा प्रमुख सञ्जय मानन्धरं नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

खप नगरपालिकाया पिथनात उपहार



वैशाख ८ गते

खप नगरपालिकाया उप-प्रमुख रजनी जोशी जुं राष्ट्रिय समावेशी आयोगया कार्यवाहक नकीं माननीय बिष्णुमाया ओझाता खप नगरपालिकाय् भः बलय खप नगरपालिकाया पिथनात उपहार काथं लः ल्हाडः दिल ।

संसद लिफ्यड हःसेलिं गणतन्त्रया लाँपु चाय्केगु

वैशाख ११ गते



खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं संसद लिफ्यड हःसेलिं गणतन्त्र लाँपु चःगु खाँ काडः दिसे २०५८ साल जेठ ८ गते उब्लेया प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवां संसद विघटन याः सा निसें नेमाकिपां संसद लिफ्यड हयमःगु मागता हछ्या खाँ खप नगरपालिकाया गवसालय् क्वचःगु अन्तर नगर जिम्नास्टिकया धिंधिं बल्लासं गवाहली यापु सकल सिता सुभाय देछाय्गु ज्या इवः सं न्वचु तयो द्यगु खः ।

वयकलं २०६३ साल वैशाख ११ गते लिफड हःगु खाँ कुल दिसे नेमाकिपां संसद लिफ्यड, हय्गु खाँ न्हि थां बलय् उब्ले अपलं पार्टीतय्सं उगु माग तय्गु मति मया । न्हय्गु दलं खाँ क्व छिडानं इमाले व जनमार्चा नेपाल दकलय् लिपातिनि संसद लिफडः हयगुलि वगु खः । नेमाकिपाया लिपाथ्यंकया बिचः यायु

फगुलिं देशय् संसद लिफड हला गुकिं गणतन्त्रया लाँपु चाला , वयकलं कासामिपुं कासाखय् जक जुयो देया राजनीतिया चिन्ता मयासा दुःख सिङ्गु खाँ ब्याकसे २०४६ सालया आन्दोलनं मसानघाटय् थ्यंकपुं पूर्वपञ्चत लोकेन्द्र बहादुर चन्द्र व सुर्य बहादुर थापाता एमाले व नेकां नं पालं पः प्रधानमन्त्री दयकगुया लिचवः थौया स्थिति खः धायो दिल ।

देशय् गणतन्त्र निः स्वानय् धुकः शासक दलतय्सं जनभावनां काथं ज्या सानय् मफूगुलिं अः जुजुवादी तय्सं कपः ल्हाडः हःगु खाँ काडः दिसे कतया भरय् राजनीति याइपिसं दे हछ्याय् फैमखु धायो दिल ।

वयकलं आलोचना याइपुं स्वयो पिनय खाँ पिचुक नुगः वाँ चुपुं मनूतनपां सतर्क जुयमःगु खाँ कासामिपिन्ता काडः दिल । उपप्रमुख रजनी जोशी जिम्नास्टिक कासाया अध्ययन अनुसन्धान याय् मगु खाँ ब्याकसे जिम्नास्टिक कासाया धिंधिं बल्लाय् गवाहली यापुं सकलसिता देछायो दिल ।

खप नगरपालिका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई जुं खप नगरपालिकां कासामिपिन्ता कामा म्हितकेगु जक मखुसैं हानय् ज्या नं याय् सःगु खाँ काडः दिल ।

भक्तपुर जिम्नास्टिक संघया नायो दिपक कृष्ण प्रजापति जुं कमजोरीता शक्तिखय् हिलय्गु बचं बिसे धिंधिं बल्ला कासा लिपा जिम्नाष्टिक स्थितिपिन्के उत्साह वगुलि लयता प्वंकः दिल ।



स्वनिगःया सम्पदा भीगु सभ्यताया चिं खः

बैशाख १२ गते



खप नगरपालिका व पुरातत्व विभागया मंकः ग्वसालय '२०७२ सालको भूकम्प पश्चात पुनःनिर्माणको एक दशकको पुनरावलोकन' व अन्तर्राष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (काठमाण्डौ उपत्यका विश्व सम्पदा लागु) या स्वकगु दँ मुंज्याया उलेज्या संस्कृति पर्यटन व नागरिक उड्डयन मन्त्रालयया मा. मन्त्री बंद्री प्रसाद पाण्डे जुं पानसय् मता च्याकः याडः दिसे स्वनिगःया सम्पदा भीगु सभ्यता व म्हासिइकाया लिधंसा खः धायो दिसे स्वनिगःया भौतिक अभौतिक सम्पदाया इतिहास देया गर्वयाय् दः गुलिं भवखाचां थुङ् ब्यूगु सम्पदात भीगु हे मौलिक पहलं दय्के फःगु भी सकलसिया गौरवया खाँ खः धायोदिल । नपां सम्पदाया माया न्हूंगु पुस्ताय नं थानय्ता किपा च्वज्या जूगु, न्हूंगु पुस्ताता थुङ्के बियो लःल्हाड यंकय् मःगु, सम्पदा स्थानीय जुयो विश्वयापी मान्यता नपां स्वाडः हलिमयं ब्याक बय बय याय् मःगु नपां स्थानीयत दुश्याकः यंकय्मः धायो दिसे सम्पदा क्वत्यलिगुलि फुक्क सचेत जुयमः धायो दिल ।

ज्या इवः या विशेष पाहाँ नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे नपां संघीय सांसद प्रेम सुवालं भवखाचां स्यंकय् मफैगु प्रविधिं जःगु पूर्वाधार दय्केगु बचं नपां सम्पदा दानिगु थाय्-दानय्गु हलंज्वलं, प्राविधिकपुं, ज्यामित, आना च्वनिपुं सर्वसाधारणजनता तय्ता नपां ग्वाकः, सम्पदा ल्यंकः तय्मःगु खाँ थुङ्के बियो, न्हूंगु पुस्ताता पाठ्यपुस्तकय् हे तयो थुङ्के बियफःसा पुर्खाया धरोहर जुगौं तुङ्गु खाँ काडः दिल ।

स्वनिगः भवखाचां अपलं स्यंकय् फःगु थाय् खः धायोदिसे वयकलं थाना अपलं पिनय्त्तं मनूत च्वै वंगुलिं ग्यापुयो वगु खाँ

नपां सरकारं उथिग्यंक विकास याडः भवखाचां स्यंकय् मफैगु काथंया सहरत दयकः थःगु जिल्लाय् बाहेकं बसाई सराई जुय मरुगु व्यवस्था यासा क्षति म्हवचा जुइ धायोदिसे जनप्रतिनिधिपिसं थुगु खाँ थुङ्क थःथःगु थासय् माथावांक विकास यायमःगु, स्वनिगलय् दयकः च्वंगु फास्ट ट्याक, सुख्खा बन्दरगाह, त्वनय्गु नाः या व्यवस्थापन लाँ दय्केगुलि खरबौं खर्च याः सा बांलाइ धायो दिल ।

उपभोक्ता समितिपाखं ज्या सांकसा म्हवचा इलय हे थःगु भःपियो भिंक ज्या याइगु खाँब्याकसे वयकलं सरकारं स्थानीय जनता, स्थानीय जनप्रतिनिधि व स्थानीय तहनापां मंकः ज्या याय्ता अनुरोध याडः दिल ।

खप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं सम्पदाया थःगु पहः ल्यंकः म्वाकः तय्ता संस्कृति मन्त्रालय, पुरातत्व विभाग व स्थानीय तह मिलय् जुयो ज्या सानय् मःगु खाँ नपां नेपालय् वैपु पर्यटक मध्ये प्यब्वय् छव्व खपय् वैगु खाँ नपां थी थी सार्क व गैर सार्क वांगु आ.व.सं २ लाख ४६ हजार स्वयो अपः पर्यटकपुं वगु खाँ स्वाडः सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय फःसा देया पर्यटन व्यवसायता नपां घ्वासा जुइगु खाँ थुङ्कः खप नगरय् मौलिक पहलं छँ दानिपिन्ता अनुदान बियो वयागु, थःगु मौलिकता ल्यंकः तय्ता पुलांगु नगरता थें तयो स्थानीय पिसं जक न्याय दैगु नीति दय्का बलय सर्वोच्च अदालतं पांगुलि लिचिलयमःगु, धात्थें विश्व सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गु खःसा राज्य हे विशेष कानून दय्कः छ्यलय् मः धायो दिल ।

यें महानगरपालिकाया उप प्रमुख सुनिता डंगोलं खपया



सम्पदा ल्यंक: म्वाक: भिंक तःगु ब्वस्यलागु खाँ ब्याकसे सम्पदा संरक्षणय् स्वंगतुं तह मिलय् जुयो हज्याय् मः धायो दिसे भीगु सम्पदा भीगु गर्व खः उकिं यें महानगरपालिकां नं थःगु मौलिक पहः ल्यंक: तय्गु हृदाय तयो ज्या साङः वगु खाँ काङः दिल ।

चाँगु नारायण नगरपालिकाया प्रमुख जीवन खत्री जुं ख्वप नगरपालिकां सम्पदा ल्यंक: म्वाक: तय्गु याङः वगु ज्या सकल स्थानीय तहं डाल काय बहजगु नपां थुगु हिदाया ई सय्केगु छगू मौका नं खः धायो दिल ।

पुरातत्वविभागया महानिर्देशक सौभाग्य प्रधानाङ्गं सम्पदा ल्यंक: म्वाक: तय्गु सकलसिया मंक: दायित्व खः धायो दिसे पुरातत्व विभागं २०७२ सालया तः भवखाचां स्यंक: ब्यूगु ८१५ गू सम्पदात ल्हवनय् धुंगु खाँ ब्याकसे भवखाचां गथे याङः स्यंकी धाय्गु खाँ नं सिईकेगु मौका जुगु नपां अन्तरराष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (स्वनिगः विश्व सम्पदा लागा) या स्वकगु दै मुंज्या २०८२ वैशाख १३ गते ख्वप नगरपालिकापाखं चाय्क तःगु ख्वप इन्जिनियरिङ कलेजय जुइगु खाँ नं व्याक दिल ।

ज्या इवः सं नेपः या लागिं युनेस्कोया प्रतिनिधि जाको डु टुइट जुं २०७२ या तः भवखाचां स्यंकगु सम्पदा ल्हवनय्गु ज्या नेपालं बांलाक यागु खाँ काङः दिल ।

उगु ज्या इवः सं संस्कृति, पर्यटन व नागरिक उड्डयन मन्त्रालयया सचिव विनोद प्रकाश सिंह जुं सुभाय देछायो द्यूगु खःसा उगु इलय् २०७२ सालया तः भवखाचां स्यंक: थुङ, ब्यूगु सम्पदाया उल्ले व अः दानय धुंकया पहः थुङके बियगु मतिं तब मथय् किपा ब्वज्या नपां किपा च्वज्या सं तः लापिन्ता सिरपा नं देछगु खः ।

अथेहे '२०७२ सालको भुकम्पपश्चात पुनः निर्माणको एक दशक पुनरावलोकन' विषयया अन्तरराष्ट्रिय वैज्ञानिक समिति (काठमाण्डौ उपत्यका विश्व सम्पदा क्षेत्र) या स्वकगु बैठक वैशाख १२ व १३ गते ख्वप कलेज अफ इन्जिनियरिङय् क्वचाल ।

ज्या इवः या मू पाहाँ ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं सम्पदाया थःगु पहः, मौलिकता ल्यंक: तय्ता ख्वप नगरपालिकां न्ह्याब्लें सचेत दःगु खाँ ब्याकसे ख्वप लाय्कुया सिद्धि लक्ष्मी देगलय् छ्यलः तःगु ल्वहँ फुसुगु कमसल धाय्गु सिय

सच्छिव डय्खुगूगु ख्वप पौ, ब.छि पौ(पाक्षिक)

दय्वं फुक्क थुङः बल्लागु ल्वहँ हयो दय्के बियागु छुं ई न्हयो पशुपति (यक्षश्वर) देगः दांबलय् बमलागु, चांगु सिँ तः बलय् पानय् मःगु पुरातत्व विभाग, प्रशासन फुक्कसिता धायानिं लिपा भिंगु हिलः तःगु खाँ कुल दिल ।

यें या रानीपुखु सिमेन्ट ढलान याङः दय्केतांबलय् पुनः निर्माण प्राधिकरणया पदाधिकारीपुं ख्वपय् ग्वाहाली पर्ववसेलिं ख्वप नगरपालिकाया सच्छिम्हा कालिगदपुं छ्वयो च्यालागुला बिकः ज्या याङः रानीपुखु मौलिक पहलं दय्कगु अलय् थौं सुथाय् 'सच्छिदा लिपाया ख्वप दे नांगु साफूया छलफल जूगु खाँ ब्याकसे नेमकिपाया नायो भाजु नपां साफू च्वमि नारायण मान बिजुकछे जुं सच्छिदा लिपाया ख्वप देया कल्पना याङः दय्गु उगु इलय् ख्वप दे हलिमयया दकलय् बांलागु जुय फःगु म्हगस खांकः दय्गु खाँ काङः दिल ।

विश्व सम्पदा लागाया सम्पदात ल्यंक: म्वाकः, भिंक. तय्ता थुगु बैठकया महत्व दःगु खाँ ब्याकसे वयकलं ई काथं न्हँ न्हँगु ऐन मालिगुलिं अपलं छलफल याङः जकः ऐन दय्के मःगु नपां सम्पदाया महत्व न्हँगु पुस्तां मथूगुलिं नं सम्पदा संरक्षणय् न्हँगु पुस्ता हःनय् मवगु जुयफः उकिं ख्वप नगरपालिकां स्थानीय पाठ्यक्रम दय्कः ब्वनय् कुथि तगिनिसें हे थुङके बियो वयागु खाँ काङः दिल ।



ज्या इवः या सभाया नकीं नपां पुरातत्व विभागया महानिर्देशक शौभाग्य प्रधानाङ्ग जुं नेन्हाया बैठक प्याहाँ वगु सुभावात संस्कृति मन्त्री नपां च्वङः छलफल याङ्गु छ्यलय्ता ज्या इङः बियगु धायो दिल ।

वयकलं सम्पदा ल्यंक: म्वाक: तय्गुलिं ख्वप दे ब्वस्यलागु ज्या याङः वगु खाँ धायोदिसे स्वनिगःया पुलांगु पहः ल्यंक: तय्ता सकसिनं मंक: कुत याय् मः धयो दिल ।

संस्कृति मन्त्रालयया सहसचिव सुरेस सरोज नपां मेमेपुं ब्वति कःपिसं परम्परागत सीपत ल्यंक: म्वाक: फुक्क नपां छलफल याङः ज्या हछ्यासा बांलाइ धायो दिल ।

नगर प्रमुख प्रजापति जुं विदेशी मित्र पिन्ता मतिनाया चिं काथं म्हवय्खा इयो उपहार बियो दिल ।

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाया प्रमुख प्रशान्त बिष्ट ख्वप नगरपालिकाय्
(२०८२ वैशाख ६ गते)



राष्ट्रिय समावेशी आयोगया का.वा. अध्यक्ष विष्णुमाया ओमाजू ता
ख्वप नगरपालिकाय् लसकुस २०८२ वैशाख ८ गते)





२०८१/८२ या खण्डपया लोकहवातु भिक्का जन्ना कथवाल